

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGQVIST

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 28 APRIL 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HOGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER

Emelie Höggvist som Bertha i "Stamfrun".

WETTERGREN & KERBER Historiska Muséets samlingar.

DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

Emelie Höggvist.

Ett hundraårsminne.

HOHAN JOLIN BERATTAR I EN AF sina noveller om huru han vid tiden för sin debut som teaterförfattare och skådespelare på Kgl. teatern i sitt lustspel "En komedi" gjorde ett besök i Emelie Höggvists eleganta hem vid Gustaf Adolfs torg — där Inteckningsbankens hus nu ligger — och vid en utsökt liten middag mottog några råd af den firade skådespelerskan för sitt sceniska uppträdande.

Det kan ju tänkas att den unge författaren, hänryckt öfver sin värdinnas älskvardhet och utomordentliga behag, idealiserat skildringen af deras på tu-man-hand, men äfven om någon afprutning skall göras, kvarstår i hvarje fall bilden af en kvinna lika skön som god, af en karaktär, som hur klander-sjuka och illvilja än sökte nedsätta den, ägde betydligt flere förtjänster än fel.

Det blir i dessa dagar — den 29 april eller 1 maj, den exakta tidpunkten är nämligen oviss — hundra år sedan Emelie Höggvist föddes.

Under sina första ungdomsår väckte hon endast uppseende för sin ovanliga skönhet, utan att någon kunde ana, hvilken stor skådespelartalang, som låg förborgad hos henne. Men vid 22 års ålder, efter hemkomsten från en utländsk studieresa, avslöjade Emelie Höggvist en begåfning, som öfverraskade alla. Under ett tiofå år räknades hon till den k. scenens prydnader. Hennes förnämsta uppgifter blefvo Maria Stuart, Jungfrun af Orléans och Ophelia.

Om hennes "Jungfru" skref Geijer: "Det är i sanning en stor talang och jag begriper ej hur den till en sådan höjd kunnat utbildas hos oss. Hon förstår sin roll, hon säger ej blott upp den, som så många skådespelerskor, hvilka äro angelägnare att göra sina behag gällande än skaldens och de af honom skapade personerna. Gud låte ingen fåfånga fördärfva hennes verkligen utmärkta konstnärskap!"

Det skedde ej heller. Emelie Höggvists sanna och ödmjuka natur bevarade henne från hvarje fåfånga. — Hon afled i Turin den 18 dec. 1846 och hvilar där på den protestantiska kyrkogården. Hon blef endast 34 år, men det bär också emot att tänka sig denna inkarnation af kvinnligt behag och konstnärligt snille som gammal!

Vid Konstnärsgillet's minnesfest öfver henne tolkade Johan Jolin sorgen i en besjälad dikt, hvars slutstrof löd:

Allfader, ack! han sitter ej och mäter
med vattenpass vår dunkla lefnadsstig,
han slöjar af vårt hjärtas hemligheter
och vinkar barnen alla hem till sig.
Lägg då ej stoft på hennes hvita vingar,
du tadelsjuka med din skarpa syn!
som öfver känslans offer gisslet svingar —
det gifs en högre domstol ofvan skyn.

Jdunns Jubileum-Artiklar

DENNA GÅNG ÄR VÅR JUBILEUMS-artikel för ovanlighetens skull affattad på vers — författarinnan, fröken Frida Landsort, har nämligen funnit att de tankar hon vill uttala i artikeln komma bäst till sin rätt i den bundna formen än på prosa. Versen är henne för öfrigt mycket kär,

enligt hennes egen utsägo faller den sig så naturlig för henne då hon skriver, något som våra läsare själva torde haf tillfälle besanna under de år fröken Landsort publicerat sina uddiga och fint formade dikter i våra spalter.

DEN AKTA MANNEN OCH HANS NYSS FRÅN utlandet hemkomna vän sitta efter middagen i den förras arbetsrum.

VÄNNEN:

Tänk, att det nu är tjugufyra år, sen jag restel! Och nu sitter vi tillsammans i det här rummet, som när vi var unga och väntade oss stora ting af lifvet och af oss själfva — ja, som förr i världen i kvällningen med brasa och cigarrer och vin, som lyser liksom guld i glaset. Nu är vi för oss själfva, ingen hör oss, och nu är det på tiden, att du biktar — som förr i världen — hur du innerst har det. Jag vet af dina bref, att du haft framgång som arkitekt. Nu har jag sett din hustru — ett under af behag. Och ändå tycks mig, som om du inte vore riktigt lycklig. Kanhända tar jag miste.

DEN AKTA MANNEN:

Nej, ditt intryck är riktigt nog.

VÄNNEN:

Hvad är det då du saknar?

DEN AKTA MANNEN:

Min hustru.

VÄNNEN:

Redan! för en liten stund sen tog hon farväl af oss och kan väl inte ha hunnit längre bort än till teatern med sin väninna. Kan du inte vara din fru förutan några korta stunder, fastän ni varit gifta nu i tjugu, ja mer än tjugu år, då får man anta, att din förtjusande gemål kan konsten att lyckliggöra.

DEN AKTA MANNEN:

Nej, du missförstår mig. Jag saknar henne alltid, jämt och ständigt, och jag har nästan alltid saknat henne, så länge som jag varit gift.

VÄNNEN:

Nu måste du verkligen förklara, hvad du menar.

DEN AKTA MANNEN:

Det är en trist historia, trist och vanlig, om flyktig glädje och ett långt elände. Jag blef förälskad i en vacker flicka, en sjuttonåring, själfva idealet naturligtvis, och kanske blef hon också en smula kär i mig. Förresten visste vi föga eller intet om hvarandras begåfning, karaktär, intressen, vanor och dylikt, som man inte frågar efter, när man är kär. Och under vår förlofning, som var helt kort, så träffades vi sällan. Mitt gamla hem stod visserligen färdigt och ordnad för att taga mot en hustru, men arbetet med mina byggen gaf mig fullt upp att göra hela långa dagen, och hon slet nästan ut sig med bestyren om klänningar och hattar, skor och strumpor, med spring hos sömmerskor och i butiker, med ändlöst långa rådslag i familjen om broderier, spetsar, garnityrer och dylikt krimskrams. Nå, hon blir väl färdig med alla dessa oväsentligheter; när hon blir min, så randas bättre tider. Så tänkte jag och sökte vara tålig, när hon som oftast var förströdd och jäktad de korta stunder, då vi kunde träffas. När bröllopsdagen kom, var hon fullständig förbi af jäkt och nästan sjuk af trötthet. Men allt var färdigt, utsökt, raffineradt. Och hvilka mängder! Hon var ekiperad för långa tider, trodde jag belåten. Nu var hon min. Nu skulle vi två börja det samlif, som jag väntat på och drömt mig. Nu ägde jag den kvinna, som jag önskat. Och hon var ung. Hvad kunde inte göras af det bedårande materialet — en hustru, tänk, en vän, kamrat och like

EN HUSTRU.

att dela allt med, tankar och bekymmer, och njutningar och mödor — hela lifvet! Så trodde jag en tid och var så lycklig, som någon nann kan vara här i världen. Men när förälskelsen en smula svalnat och jag försökte att hos henne väcka förståelse för mina arbetsplaner och hvad som därmed kunde hänga samman, intresse för en enda af de frågor, som rörde sig i tiden, eller också för studier, för konst, musik, teater, för någonting, ehvad det vara månede, som inte bara gällde oss, oss båda, och våra ömma känslor för hvarandra, så var det fåfängt. Och när hon så märkte, att jag i längden inte kunde nöjas med idel erotik och kärleksjoller och med att dyrka hennes unga skönhet i än den ena, än den andra dräkten och alltid ge min tid till långa rådslag, när ljusblått eller lilas skulle väljas till den supéen eller den konserten, då kände också hon sig djupt besviken på hvad hon väntat sig af äktenskapet. Visst var hon glad och ifrig, när det gafs en premiär på operan och på dramaten, visst gick hon gärna med mig på konserter och till och med på konstutställningarna, men spel och drama brydde henne föga, musiken lämnade hon åt dess värde, och tafloer och skulpturer såg hon knappt åt. Hon koncentrerade förstånd och minne på skådespelerskornas scenkostymer och dampublikens nya toaletter. Visst läste hon — i modeföretagarna och en och annan missroman kanhända, men aldrig någon bok med ben och mærg i. Visst tecknade hon också — nya mönster till broderierna på sina kläder. När hon var tjugu år, var hennes rykte för elegans och skönhet redan stadgad, och mina vänner prisade mig lycklig. Det var jag också — stundtals när jag tänkte: hon är ju ännu ung och oförståndig, hon vill bli sedd och följd af allas ögon, hon vill ha hyllning, afund och beundran — som dagligt bröd, men tröttnar väl med tiden.

VÄNNEN:

Men dig höll hon ju af?

DEN AKTA MANNEN:

Så godt hon kunde, men mest var hennes kärlek själfvillbedjan. Närhelst jag gjorde mig liksom till spegel för hennes kroppsliga fullkomligheter, då blef hon varm och strålande i blicken, då blef hon röd om kinderna af glädje och lyssnade förtjust till hvad jag sade. Hon själf — det var det enda samtalsämne, som verkligt kunde intressera henne.

VÄNNEN:

Men barnen, Henrik?

DEN AKTA MANNEN:

Barn — det fick vi inga, alltsen vår gosse, som du minns jag skref om, togs bort ifrån oss, knappt en vecka gammal. Men när vi hade denna sorg gemensam, då kom hon andligen mig mera nära än nånsin förr. Hon hämtade sig långsamt och höll sig länge ifrån sällskapslifvet. — Så fick jag ett stipendium och reste för att studera både nytt och gammalt i byggnadsväg. Min hustru tog jag med mig och gladdes åt att se, hur hennes hälsa och krafter återvände. Men ju mera hon blef som förr, dess längre gled hon åter från mig och in i den mondåna hvirveln. De vägar, mitt intresse gick, dem ville

hon inte följa — kunde kanske inte. Hvad hon förstod af världens prakt och skönhet, hvad hon studerade med all sin ifver och all sin iakttagelseförmåga, det var de stora modemagasinen i Köpenhamn, Berlin, Paris och London. Hon kunde råka i förtjusning öfver ett stycke tyg, en hattmodell, en spetsbit, men liknöjd se en Rembrandt, en da Vinci. För henne fanns det inga andra konstverk än hennes egen kropp och vackra kläder. Och skog och berg som torg och hus och gator, allt det var bara ramen omkring henne och hade intet eget skönhetsvärde. Hvad hon behöll som egen vinst af resan var dristigare smak i val af färger och stoff och snitt. Och för att kunna följa hvarenda liten modenöck för dagen, så började hon själf att sy och klippa med passionerad flit. Hon kunde skapa ett "underverk" af några våder sidan, en gammal spets och ett par remsor sammet. De toaletter, som hon så "kreerat" med tillhjälp af en sömmerska i hemmet, ha inte ruinerat mig på pengar, men ändå kostat mig orimligt mycket, ty de ha tagit hennes själ ifrån mig och lämnat mig det tomma skalet bara. Jag hade gift mig med en vacker docka och trott mig om att kunna göra henne till min kamrat, min like och förtrogna. Så ärkedum jag var!

VÄNNEN:

Nu kan jag fatta, hur ensam du har varit i ditt hemlif.

DEN AKTA MANNEN:

Och nu, när hon kan märka årens tecken: en smula fetma, en och annan rynka, ett stänk af silfver här och där i håret, nu för hon dag och natt en oförsonlig, en rent förtviflad kamp mot själva tiden. Nu tar hon bad med örter och essenser, nu sover hon med långa plåsterremor på hvarje litet veck i ansiktshuden. Hon pröfvar alla sorters skönhetsmedel: mixturer, elixirer, pastor, pulver, dekokter, crèmes, salvor, hårtinkurer och hvad vet jag? — en arsenal, som kräfver oändligt fålamod, oändlig omsorg. Hon tar massage och gymnastik mot fetman, hon för diet, hon fastar, strapatserar och är i farten hela långa dagen för att behålla denna raka smärthet, som modeplanschererna med strånghet fordrar. Och sen hon läst i böcker och broschyrer om "skönhetsvård", att man bör inte skratta — då får man rynkor — inte heller gråta — då blir man ful — och inte ens ta intryck och tänka — då blir man i förtid gammal — men ständigt hålla sig i liknöjd jämvikt, så lyder hon bokstafligen och dödar på så sätt själf och ande, för att skinet skall hållas fräscht och oberördt af lifvet. Det är, som om hon vore öfvertygad, att när hon inte mer är ung och vacker — om också konstgjordt ung och konstgjordt vacker — så har hon inte längre något värde. Ännu så länge tycks hon rätt belåten med världen och sig själf, ty ännu kan hon — det såg du själf — ge illusion af ungdom, åtminstone vid ljus. Men jag kan märka, att hon ibland är ganska trött af striden. Hon anar kanske, att den måste sluta med hennes nederlag. Hvad sedan följer, det vill jag inte tänka på. — Där har du mitt äktenskap, som utifrån betraktadt, beständigt teft och ter sig lugnt och lyckligt, ty ingen, inte ens min hustru, anar min husliga misär. Du är den ende, som har fått se det från min egen synpunkt. — Nu nog om mig. Nu måste du berätta. Men först en skål för gamla goda minnen och gammal vänskap, lifvets bästa gåfva.

FRIDA LANDSORT.

ORDNINGENS PROBLEM.

Parisbref för Idun af FREDRIK BÖÖK.

A BOULEVARD SAINT MICHEL börja redan de stora kaféerna samla sin vanliga kvällspublik af svartmuskiga studenter och små damer på höga klackar, men på Rue Danton strax bredvid strömma folkskarnorna samman i syfte att fira långfredagen på ett allvarligare sätt. Den berömda anarkisten Sébastien Faure skall hålla föredrag. Han har rykte som en af Frankrikes främste talare, och under Dreyfuskampanjen bearbetade han folkmötesopinionen med hela sin brutala, halfulla, men på samma gång nyktert förståndsmässiga elokvens. Det fanns ett ögonblick, då Sébastien Faure var en man med inflytande öfver Frankrikes intellektuella ungdom, men den tiden är förbi. Quartier Latin har inte längre några sympatier hvarken för Sébastien Faure eller för hans vän och vapenbroder Anatole France. Men för syndikalisterna och anarkisterna, för den revolutionära arbetarungdomen, för "libertärerna" och "humanitärerna", för hela det röda människohafvet, som ständigt kokar i Paris utanför parlamentarismens fördämningar, är Sébastien Faure allt framgent den store tänkaren och vägrödjaren, den oinskränkta individualismens obeskicklige väktare, som med tillsammans fem års fängelse köpt rätten att icke misstänkas för borgerliga synpunkter.

Salen är full till trängsel. Ett rykte har spridit sig, att "den kapitalistiska ungdomens blomma" skall infinna sig för att störa frihetsidealets förkunnande, och M. Faure har värdjat till arbetarungdomen att med lämpliga medel parera attacken. Stämningen är alltså god och hoppfull, men då vi mot franska vänners råd kommit dit i damsällskap, föredra vi en plats i närheten af en dörr — för öfrigt en onödig försiktighetsåtgärd.

Hvad som här böljar kring oss från tak till golf är den del af det goda franska folket, hvarmed man gör revolutioner. För i världen hette det att inget trädslag var bättre att göra krut af än tosteträdet, Ramnus frangula, och jag minns allt jag som gosse betraktade det vackra, slanka buskträdet, som växte rikligt på backarna kring Immeln, med stort och vördnadsfullt intresse. Det är med något af samma respekt som jag betraktar denna publik, den sedan hundra år erkändt bästa råvara för tillverkning af politisk dynamit. Den ser ytterst sympatisk ut. Arbetarna ha kommit dit med hustru och barn; det är präktigt folk. Bakom oss sitta ett par unga män, hvilkas ansikten och samtal genast förråda de bildade öfverklassarna, men de bära kroppsarbetarnes sammetsuniform. Det är anarkistiska journalister och författare. Framför oss sitter en gammal arbetare, hvars ansikte lyser af solig lycka, när han med vaggande hufvud lyssnar till de kära och välkända orden om en framtid af harmoni och glädje, då ingen skall lyda och ingen befalla, då människorna skola dela hvarandra sitt bröd som älskande barn. När han öppnar de saligt halfslutna ögonen, ler han mot mig med kamratligt samförstånd — jag är bjuden med in i hans dröm, och det är med ett litet sting af afundsjuka som jag konstaterar, att jag är förhindrad, absolut förhindrad. Det gör honom ondt, men han glömmar mig strax därefter och vaggas sitt röda och väderbitna kuskhufvud till hvila på

talets ljufliga ström. Det är en hedersman, en varmt religiös, kärleksförstående natur; det skulle smärta mig om han händelsevis skulle komma att sluta i fängelse därför att han krossat hufvudet på en polis.

Unga apostlagestalter vandra omkring och bjuda ut Le libertaire och L'anarchie. Det är uppenbart begåfvade och älskvärda unga män, och det gör mig på visst sätt ondt, att L'anarchie skall ha så dåliga affärer för ögonblicket, att den lilla välskrifna veckotidningen endast omfattar två sidor. Dess redaktion synes ha haft förmågan till intima förbindelser med automobilmördarna, och om allt går väl skall tidningen kanske snart nog komma ut sextonsidig, och med förnyad kraft och oförändrad hänförelse göra propaganda för den sanna moralen, enligt hvilken penningen är ett fingeradt värde — ehuru obeskrifligen eftersträfvansvärdt — och äktenskapet en laglig prostitution. Ledaren är skriven med fart och talang, och bär titeln Borgarna ha frossan! Den handlar naturligtvis om automobilmördarna. Den förhärligar de fem personer, som i en fördärfvad tid visat prof på "beslutsamhet, viljestyrka och mod". och användt dessa egenskaper mot "sekelgamla fördomar". Borgarna ha frossan, och vilja bruka sina "brottsliga lagar" mot dessa män, som skulle ha lagerkrönt af Greklands spartiatier. Man söker deras medbrottslingar och ledarförfattaren denuncierar tjänstvilligt Darwin, Häckel, Berthelot, Krapotkin och Elisée Reclus. Afslutningen har poetisk flykt: "Om ni låter era tidningar babbla vidare, om ni låter era poliser förfölja och häkta, om ni försöker tillämpa era skändliga lagar, så mycket värre för er: detsociala våldet skall göra vår hämnd berättigad, och browningarnas flöjtstämma skall efterträdas af en väldigare röst — dynamitens."

De unga män, som skriva och sälja denna tidning, ha drifvit sin kärlek till friheten väl långt, det kan man ha rätt att säga utan att bli stämplad som reaktionär. När jag betraktar ansiktena i salen slår det mig, att det som gör luften så tung och tryckande mindre är bristen på syre än öfverflödet på idealism och humanitära intressen. Den mänskliga organismen fördrager inte mer än ett visst kvantum af dessa känslor; öfverskrides gränsen så uppstå komplikationer, ofta med dödlig utgång, nämligen för omgifningen.

Det öfvermått af idealism, som gör luften hälsovadlig, visar sig emellertid på ett mera anslående sätt i den kärleksfulla umgängestonen mellan trosfränder. Äfven obekanta kalla hvarandra kamrat och vän, och man duar hvarandra obehindradt. Ledarförfattaren i L'anarchie jämförde de stackars hetsade och förföljda automobilmördarna med de första kristna. Det är väl ändå en lätt öfverdrift, men stämningen här i salen vid Rue Danton kan nog föra tanken till kyrkans barndomstid. I den grupp af ledande anarkister, som omger oss på våra reserverade platser — hvilka vi inneha i kraft af ett rent privatkapitalistiskt tillvägagångssätt, ty sådan är världen — finnes det också flera unga flickor, alla förvånande vackra, och ett par dessutom förvånande eleganta. En af dem

skyndade plötsligt bort till en af de arbetarklädda öfverklassarna bakom oss, och ett utomordentligt snabbt, men på samma gång mildt repliskskifte uppstod dem emellan. Det var en igenkänningsscen med frågor och svar och minnen som trängde sig fram. Det framgick att båda studerat vid Sorbonne, och att den unga flickan höll på ännu med en naturvetenskaplig examen. Till slut mannens diskreta fråga: "Med hvem är du nu?" "Med X, i redaktionen af La Guerre Sociale." — "Är det han som står där?" — "Det är han." — En kort tystnad, tills hon böjer sig ner öfver hans bänk: "Men, för vår gamla vänskaps skull, kyss mig då." Och efter två fromt evangeliska kyssar vänder den unga kvinnan tillbaka till redaktionen af La Guerre Sociale...

Så enkelt och smärtfritt. Det är en sats ur framtidsfugan, då den legaliserade prostitutionen, d. v. s. äktenskapet, lyckligt blivit afskeffad, sannolikt i samband med utrotandet af nativiteten, som på ett så obehagligt sätt komplicerar de erotiska problemen.

M. Sébastien Faure har en god afton. Han försvarar frimureriet inför den anarkistiska publiken, ty M. Faure är gammal frimurare. Den röda ungdomen har börjat en förbittrad kampanj mot frimureriet, såsom den radikal-socialistiska regerings-parlamentarismens fasta borg, såsom en vidrigt borgerlig institution, där de allvarliga frihetssträfvandena korrumpas under beröring med olikvänkande. Syndikalisterna göra gemensam front mot logerna tillsammans med de ungdomliga högerfraktionerna, i främsta rummet den rojalistiska Action française. M. Faure är skickad i elden för att med sin tungt vägande auktoritet beskydda frimureriet. Han gör det men entusiasmen och verv. Enligt honom är frimureriet en ypperlig plantskola för anarkismen. Det är visserligen sant att logerna inrymma en del borgerliga element, men det är inte de som ge karaktär åt det hela, och rörelsen inom frimurarvärlden går åt vänster, ständigt åt vänster. M. Faure blir emellanåt lyrisk, när han beskriver det anarkistiska frihetsidealets förverkligande inom logernas ram. Men när näsvisa åhörare beskylla honom för att vara betald, såsom frimurarordens prisboxare, när man slungar fram erinringar om frimureriets spionerings- och fichesystem, då försvinner lyriken och M. Faure blir superb. Han spikar fast sina teser med frenetiska, vredgade hammarslag, och han svänger sin ena hand så blixnsnabbt, att man ser tjugu fingrar i luften på en gång. Han ser ut som en panter, färdig att kasta sig öfver den motsträfvige, och den som inte ryggas för honom, förstummas inför hans meningsfränders öronbedöfvande skrin och hoffulla gester. Det råder inget tvifvel om att M. Faure har rätt. Ingen i salen närvarande kan förneka det utan att riskera bli frånvarande.

Det är omöjligt att ta ett steg till höger om M. Faure, men det går mycket väl an att gå ännu ett steg till vänster, det visade en af de följande talarna, en ung man med tjurnacke och mefallröst. Han fann både frimureriet och M. Faure betänkligt gammalmodiga. Finns det inte ceremonier, ritualer och symboler inom frimurarlogerna, och hvad är det, om inte rester af det religiösa tyranniet? M. Faure försvarar dem med att de äro stämmingsfulla och oskyldiga. Ha! Med samma argument kan man försvara katedralerna och den katolska liturgien! Vid ljuset af denna sanningsblixl rulla applåder-

KOSTYMER

huru smutsiga de än må vara kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Kanske behöfver Ni ej i år köpa någon ny Kemisk tvätt och prässning af kostym kostar endast Kr. 5.— hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

nas åskor, och M. Faure betraktas med oroliga och bekymrade blickar.

Den unge mannen fortsätter, uppmuntrad och segerviss. Finnes det inte en hierarki inom frimurarlogerna, existerar det inte ett fåtalsvälde, i strid mot rättvisans elementäraste grundsanning? M. Faure försvarar det genom att tala om patriarkalisk styrelse, han jämför de högsta gradernas auktoritet med husfaderns och äldsta brors auktoritet i familjerna. Hvilken efterblifven borgare! Må ha vi veta, att vi, de unga och okorrumpade, äro mot familjen, att vi hata och bekämpa föräldrarnas brottsliga auktoritet öfver barnen, som är grundad på den råa styrkan och som i de små oskyldiga själarna ingjuter lydnadens och slafveriets gifter. Familjen — se där fienden, källan till samhällets alla laster och brott!

Applåderna braka — en så sträng och obeveklig frihetskärlek måste göra intryck till och med på arbetarfamiljerna, och det skulle inte förvånat mig om en entusiastisk fader hade tillropat sin halvuxne son: ”Applådera då, din lille slyngel, annars skall jag min sann ...”

Men den sista anklagelsen mot M. Faure och hans kära murare var den giftigaste: Vågar M. Faure bestrida, att det i logerna också finnes — poliser! Vid detta hemska ord gick en djup rörelse genom salen. Det torra fraset af en skallerorm kunde inte ha verkat mera paralyserande.

Det slog mig ögonblickligen, att ingen sträng, som vidrörts under hela kvällen, vibrerade så djupt som denna. Officerare, präster, fabriksägare, storkapitalister — alla äro på sitt sätt motbudande, men ingen syn är vidrig och smärtsam som blotta fantasibilden af en polis. Den uslaste talare får en applåd om han slutar med ett grepp i den delen af klaviaturet. M. Faure vederlägger alla invändningar genom att i sitt svar skickligt infläta en berättelse om de närmare omständigheterna vid den sjuttonde af 21 häktingar — tillfällan han upplevat — en sådan man har rätt, det känner publiken med klappande hjärtan.

Polisen — det är samhällets utskum i bödelsuniform, det är den kalla handen, som lägger sig förlamande på allt friskt och förhoppningsfullt, det är materiens öfvervåld öfver idéerna, den tröga, oförnuftiga barriakaden, mot hvilken frihetens vårfloed bryter sig. Funnes inte polisen, så skulle förnuftet och människokärleken redan ha segrat, browningarnas flöjtröster och dynamitens bastrummor skulle ha tystnat, och lyckliga människosläkten, fulla af inbördes sympati och solidaritet, skulle hand i hand vandra till delning af jordens outtömliga rikedomar, utan äganderätt och utan giftermål. Polisen är våldets källa, det ondas upphof, den leda ormen i lifvets parad.

I denna brinnande tro enas hela den väldiga salen — det är den religion, som lifvar alla dessa skaror, hvilka skingrats under kavalleschocker, drivits undan längs boulevarder, sett vänner och bröder föras bort med klofvar om handlederna, och som därför hylla Sébastien Faure såsom öfverstepräst, han som i adertonhundra dagar grubblat öfver polismaktens väsen i en fängelsecell. All religion är född ur smärta, och jag känner att jag är en själfbelåten, kylig, profan lekman i anarkismens kyrka. Det är femton år sedan den vinterkväll, då jag sprang för en polis för sista gången. Visserligen hade jag då bränt af ett större fyrverkeri framför ett älderdomshem, med resul-

tat att brandkåren ryckte ut, men detta minne förmår icke skaka mig tillräckligt djupt. Jag sitter världslig, oförstående midt i extasen, som omger mig.

Men det stod skrivet i stjärnorna, att jag skulle få min revansch. Ordningens problem reste sig plötsligt i hela sin bistra och iskalla storhet, midt i denna krets af svärmiskt troende frihetsvänner. Polisens idé skar som en hvass knif genom den religiösa mystiken.

Det började med att några unga och oroliga frihetsvänner funno det alltför obekvämt att trängas i den öfverfulla salens midtgång. I naiv förtröstan till broderlighetens anda togo de sig för att klifva öfver den bom, i hvars skydd vi kapitalistiska syndare njöto skådespelet. De ledande störtade dem till mötes, fulla af kärleksfullt bekymmer. De välklädda anarkisterna i redingote omfamnade anarkisterna i blus och talade mjuka och förstående ord: ”Käre vän! Värderade kamrat! Vänd tillbaka till din plats, och du gör mig en djup glädje! Vi äro smärtsamt berörda öfver att ni har det litet trångt, men jag försäkrar dig, att det inte kan hjälpas, stanna kvar där du är, broder och kamrat!”

Anarkisterna i blus gångho uttryck för sin indignation öfver detta betraktelsesätt. Deras välталighet var mindre salvelsefull och alldeles obesmittad af borgerlig arthet. Med kraftiga ord och än kraftigare gester underströko de orimligheten af situationen: olidlig trängsel på ena sidan af barriakaden och godt utrymme på den andra. ”Är det så att vi äro dina kamrater, så släpp oss fram, för tusan. Vi äro nöjda med att få sitta på golvet, vi skall inte ta stolarna från dina flickor, gamle skojare!”

Den kärleksfullt bekymrade anarkisten i redingoten lyfte tragiska handflator mot himmelen — det flög mig genom hufvudet att äfven denna gest var en kvarleva af borgerliga åskådningar, ty den förutsätter en ömare öfvan skyn, som man värdjar till. Hans sista argument kom i matt förtviflan: ”Men om du klifver öfver, käre kamrat, kan hela världen klifva öfver. Hvad vill du jag skall göra, min vän, allesammans vill sitta på främsta bänkarna, men alla kan inte sitta där på en gång!”

Tout le monde ne peut pas être aux premiers rangs. Det var omöjligt att icke le — i denna föga djupsinniga fras döljer det sig underbara sanningar: den sociala hierarkiens ofrånkomlighet, ordningens problem, revoltens eviga ursprung och polisväsendets metafysiska förutsättningar.

Anarkisterna i blus intogo segrande sina platser under modlösa protester från mötesanordnarna. De arma unga män trodde sig ha häfdat jämlikhetens grundsats, när de sökte sig sittplatser på tribunens trappsteg — de anade inte, att de helt enkel banat sig väg till det privilegierade fåtalets köttgrytor, och att deras belåtna ansiktsmin, när de sträckte ut benen, redan afspeglade ett borgerligt själstillstånd.

Men än hemskare ting skulle ske. Bland M. Faures motståndare uppträdde en entusiastisk själfänkare, som på det kraftigaste afskydde frimureriet, och som utvecklade sina kommunistiska idéer med den mest sagolika oreda. Hans ord föllo som ett höstregn: tätt och stridt, utan återvändo, utan en ljusning, melankoliskt och ogenomskinligt. Han trodde på sanningen, och han hade föresatt sig att publiken inte skulle komma oupplyst därifrån. Man protesterade, man applåderade, man skrek och gol, allt för att hejda honom,

men han fortsatte med oböjlig energi. Han stod lugn och stilla under ovädren, men så fort bullret lade sig, hördes på nytt hans monotona förkunnarröst. Han gaf ett spöklikt intryck af en skenande snigel, som ingen kan få bukt på. M. Faure bönfaller honom om att tåga, men han förklarar ståndaktigt att det är hans plikt att säga sanningen, hela sanningen... Salen är i uppror — skall hela kvällen vara skämd? Man tjufer af leda och förbittring, men sanningssägaren står kvar och väntar sin stund. Hvad är att göra? Bekymrade grupper rådslå, och hotelserna hagla mot den ensamme, som än mera styrkes i sin tro, ty han vet att det är sanningens loff att bli uthvisslad och förföljd.

Mötesanordnarna fråga hvarandra med bekymrade miner, hur man skall få ett slut på spektaklet. Jag framkastar ett blygsamt förslag om att låta polisen ta hand om den fridstörande själfänkaren... Förslaget afvisas med dygdig förtrytelse: ”Men min herre, det är en öfvertygad. Mais Monsieur! C'est un convainçu.”

Den öfvertygades tragedi närmade sig emellertid nu femte akten. Medan han, måttfullt gestikulerande, utvecklade sina samhällsfrälsande åsikter, hade han oförsiktigt nog råkat närma sig tribunens rand. Plötsligt sträcktes två par starka armar öfver rampen och omfattade den öfvertygades knän, och ögonblicket därefter bars han bort i gravitetisk skridt på ett par solida arbetarskuldror. M. Faure skyndar blixtnabbt fram och slänger efter honom hatt och rock, som han lämnat kvar på tribunen. I detta ögonblick, under en orkan af applåder och skrik och skratt passerar kavalkaden M. Faures bord midt på tribunens framsida, och den olycklige sanningssägaren griper i sin förtviflan M. Faures glas med sockervatten och fömmer det med en stor gest från sin plats öfver skarornas hufvud. Det är hans sista protest mot öfvervåldet, hans sista demonstration för de kommunistiska idéerna. M. Faure, som dittills varit lugn, blir utom sig af raseri och störtar med knulna händer och svällande tinningåder fram till rampen. Det blir med ens tyst, och man urskiljer den öfvertygades omulliga röst: ”Jag säger ingenting annat än sanningen, men man spikar igen näbben på mig — On me cloue le bec!” M. Faure lyfter handen i högsta raseri och hväser med sin nötta röst: ”Om du säger ett ord till, så kastar jag dig utför trapporna!”

Det var i all sin banala och primitiva enkelhet en oförgällig scen. Hela denna församling är bergfast öfvertygad om att det väldiga samhällsmaskineriet kan undvara auktoriteten, tvånget och lagarna, de stå färdiga att sätta torpedo under arken för att skaffa individen en obegränsad frihet och utrofa det legaliserade våldet — och de kunna inte ens organisera en liten diskussion bland likatänkande utan att införa en hierarki och utan att vädja till den råa fysiska styrkan som högsta instans. Där står den humanitära frihetskämpen i en pose, som skulle klä en rysk kosackchef, och om M. Lépine, Paris' hatade polischef, en enda gång uppträdde offentligt i den stilen, skulle han göra sig omöjlig för alltid.

Min vän, den holländske automobilfabrikanten, grep mig om armen och betraktade mig med en obeskriflig blick, där humorn och indignationen blandades i trots mot den psykiska kemins vanliga lagar. ”Kan ni tänka er en underbarare synvillan än den som förhåras dessa människor,” frågade jag. ”De är galna,” svarade han, ”jag står inte

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS

Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR

till IDUN 1911 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmor, röda med guldtryck kr. 1:50, Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälprede, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition; om rekvisition och likvid i postansvinning insändes.

ut längre, jag måste ha frisk luft och se kloka människor."

Vi bröto upp, men min vän lyfte artigt på sin höga hatt, innan han gick, och riktade till de häpna mötesanordnarna, som omgäfvoss, dessa behjärtansvärda ord: "Mina herrar, ni ha trampat yttranderätten under fötterna, ni ha våldfört er på den personliga friheten; under skenet af att upprätthålla ordningen undertrycker ni kritiken och slår ned de åsikter, hvilka företrädas af denne oegennyttige filosof, och hvilka jag delar. Jag och mitt sällskap nedlägga en protest mot det anarkistiska polistyranniet, och vi understryka den genom att aflägsna oss. God af ton, mina herrar!"

FREDRIK BOOK.

APRIL.

FADERN KNACKADE PÅ DÖRREN.

— Stig in, hördes en blid kvinnoröst därifrån.

Han öppnade och en bred solflod slog honom till mötes. Rummet var kvadratisk och väggarna kalkblå, men i fönstret lyste en azaleas klarröda kalkar mot den ljusblå vårhimmeln, på hvilken strömoln med hvitlysande bårder gled fram.

Syster reste sig från sin plats och formade läpparna till ett hysch, medan hon pekade på bädden, hvars hufvudgavel vette mot dörren.

— Han sover! sade hon.

Fadern nickade och följde henne på täpselsarna fram till fönstret.

— Doktorn var här för en timme sedan. Han tyckte det såg mycket bättre ut. Febern har gått ned till treffontio. Men han har fått en affektion åt örat; doktorn blef tvungen att sticka hål, och så blef han lite maff efferåt.

Faderns ögonbryn drog sig samman och hans ansikte mörknade åter.

— Det var väl mycket smärtsamt? Skrek han?

— Ähja, men det gick ju fort öfver.

Sköterskan visade afledande på krukväxterna i fönstret, och i det hennes läppar mjuknade i ett hemlighetsfullt leende, sade hon:

— Titta på de här blommorna, så friska och röda de äro i dag, med kalkarna vidöppna. I förgår, då lilla Gert var så dålig, att vi knappt trodde att han skulle få lefva, då voro alla blommorna hopskrumpna och hängde med hufvudena. Det är precis som om de kände med lilla Gert —

— Ja, ja, det kan ju också vara en tillfällighet, mumlade fadern, som var skeptisk af naturen, med ett maff leende — i oron för Gert hade ni kanske glömt att vattna växterna.

— Nej, det händer aldrig, svarade syster, med den kallelsetrogna människans blida, lugna öfverlägsenhet.

— Ja, ingenting är ju omöjligt, kära syster, men nu kan ni gärna ta er ledigt en stund — jag skall sitta hos den lille så länge.

Han satte sig på sköterskans plats, och nästan med bäfvan vände han sin blick mot gossens ansikte.

Så litet och blodlöst det blifvit. Hvilket

djupt drag af undergifvet lidande som lägrat sig kring barnamunnen.

Hans hjärta snördes samman.

Hvad det låg någonting hemskt upprörande öfver ett oskyldigt barns plågor.

Så tunn och utmärklad den lilla armen stack fram ur skjortan! Men handen hade i sömnen trofast slutit sig om hans älskingsleksak, en liten rödrandig zebra.

Plötsligt lyfte sig Gerts ögonlock. De ännu sömndruckna pupillerna vidgade sig af skräck vid faderns åsyn, och ett svagt kvidande hördes, liksom en ängslig bön om förskoning.

Fadern erinrade sig med ens, att han var iförd en hvit kåpa med kapuschong af samma slag som läkaren begagnade under rondan — för att hålla kläderna fria från smittämnen.

Han förde kapuschongen tillbaka från pannan, böjde sig framåt och talade till honom med sin lugnaste röst:

— Lille Gert, ser du inte att det är pappa!

Gossens ansiktsuttryck växlade och han sträckte fram båda händerna.

— Trodde du att det var farbror doktorn?

— O, pappa, du får inte gå ifrån mig — och fadern kände hur de tunna små händerna klänge sig fast. — Farbror doktorn är så stygg emot mig.

— Det är till ditt eget bästa, pojken min.

— Jamen han kör ner en otäck slang i halsen på mig — och så sticker han mig, pappa — här i örat — o det gör så ondt, så ondt!

Och skrällen kom igen i hans ögon.

— Käre lille Gert — faderns röst lät alldeles lugn — allt det där gör doktorn för att du fortare skall bli frisk igen, och få komma hem och leka med Olle och se på spårvagnarna i fönstret. Säg, Gert, vill du inte snart komma hem till mamma och pappa och ligga i din egen lilla säng?

— Jo, pappa, Gert vill komma hem, sade den lille med darrande läppar.

— Ja, men då måste du först vara en riktigt duktig pojke och låta farbror doktorn göra dig frisk. Vill du lofva mig det?

Gert nickade och såg honom fast i ögonen.

— Du lille hjätte, sade det i faderns hjärta — och han strök tyst sin hand öfver det gula silkesåret.

En vecka senare steg fadern ur en automobil vid sjukhusets port. Han ville skynda upp för trappan, men en syster hejdade honom i besöksrummet, hjälpte honom af med hans rock och räckte honom den fotsida hvita kåpan, som hölls ihop med ett rep om midjan. Då hon såg hur hans händer fumlade, knöt hon det kring hans midja.

Då han knackade, svarade den vanliga lugna rösten därifrån: stig in!

Det första hans blick föll på var azalean i fönstret.

Alla de skära blommorna hade skrumpnat och liksom slocknat, bladen slokade och sågo ut att vara betäckta med ett hvitt stoff.

Sköterskan kom honom till mötes, hennes uppsyn var blid men sorgsen.

— Ja, det har blifvit sämre med lille Gert, sade hon till svar på frågan i hans ögon.

— Slemmet har gått ned i lungorna.

— Hvad säger doktorn, sporde han i en ton, som fordrade klart besked.

— Ja, än tror han ju inte att vi behöfva ge upp allt hopp.

Fadern var med ett par steg framme vid bädden.

Ack, det behöfdes inte mer än en blick på det lilla ansiktet för att veta hur det stod till.

Allt blod hade redan vikit därifrån. Det var bara ögonen som ännu hade lif. De stodo vidt uppspärade, med onaturlig glans, speglade den ljusblå himlen, de glidande hvita molnen och den lummiga trädkronan utanför fönstret, hvilken saktat vaggade sina knoppande grenar i vårbrisen.

Det var som om de togo afsked — ville riktigt se på allt detta för sista gången innan det blef alldeles mörkt.

Fadern hade redan vid inträdet slagit kapuschongen från hufvudet för att slippa den skräckslagna blicken, då Gert tog honom för doktorn. Men han tycktes ändå ej känna igen honom. Det var först när han tog Gerts hand och talade till honom, som gossen — långsamt och liksom oändligt trött vände en smula på hufvudet. Men det lyste ej längre upp i hans ansikte, då han såg honom, och den lilla handen låg död i hans.

Men till slut rörde sig läpparna och fadern böjde sig fram för att uppfatta det svaga ljudet:

— Pappa, får jag komma hem nu snart?

— Ja, lille Gert, nu är du snart hemma. Rösten stockade sig. Han vände sig bort och dolde ansiktet i händerna.

Men den lilles blick gick redan förbi både fader och syster, den gled tillbaka mot fönstret, mot det blågnistrande vida där utanför. Så underligt med trädet som vaggade och vaggade — och de hvita båtarna som seglade så högt däruppe, hvar skulle de väl hän — ?

Hvarje andetag blef allt mödosammare, det pep och rosslade nere i bröstet. Den vänstra handen började fingra oroligt på lakane. Men ögonen bibehöll sitt lugn — sitt sällsamma uttryck af undrande resignation. Det var ej längre en fyraåringss blick i dem — det var snarare som om lidandet — eller var det evighetens närhet — trollat fram en fullvuxen mänskösjal längst inne i dem —

Knappt två timmar därefter gick fadern, som inte längre var någon fader, nedför den breda inkörsvägen till sjukhuset.

Några barn — det var kanske portvakterns — lekte på sandplanen med stenkulor. Deras rop och skraft stego som lärkdrillar i den klara luften.

Och solen sken som förut — de hvitulliga skyarna tågade i en festlig kortège mot okända mål. Nedifrån staden steg pinglandet af spårvagnsklockor, rullandet af vagnar, fotframpet, fabriksklockornas signaler, hammarens faktfasta slag — alla det verksamma lifvets muntra ljud.

Den tidiga värmen hade klädt fälten på båda sidor med spädat skirgrönt gräs. Och se, vid vägkanten stucko några primulor upp sina hufvuden ur det gröna.

Men mannen gick med sänkt panna och såg mot jorden. Han visste att det var bara på ytan den kunde te sig leende och varm. Han behöfde icke tränga många fot ned i den för att möta den eviga kölden, som endast bär nattens färg och aldrig skall fina.

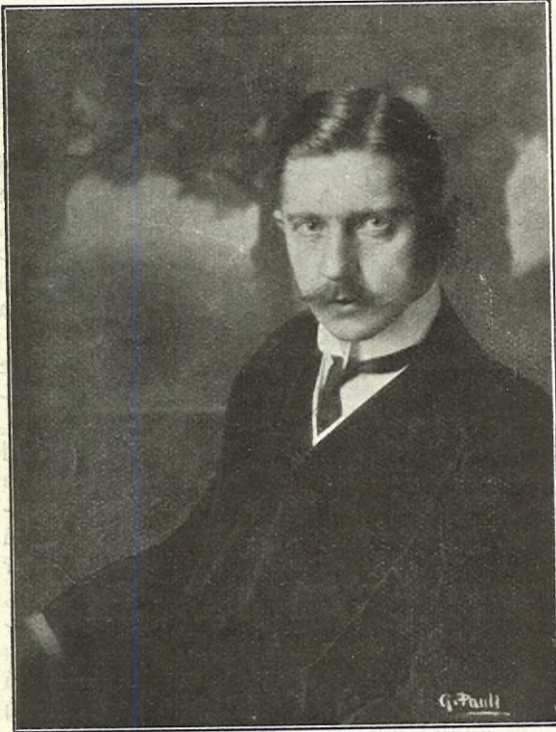
ARTUR MOLLER.

LÄS!

Några äldre årgångar realiserats till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige *porto*ritt:

Idun 1896	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnummer)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnummer)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnummer)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 30
Idun 1910 (med julnummer)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	0: 75
Iduns julnummer 1898	0: 20	Iduns julnummer 1911	1: —

LÄS!

Chr. A. Bang.

En förkämpe för nordisk litteratur i England.

SOM VÅRA LÄSARE TORDE draga sig till minnes hade vi för ett par nummer sedan nöjet publicera en intressant artikel om konungen bland kockar, fransmannen Escoffier i London, författad af en i London bosatt dansk Chr. A. Bang.

I dag vilja vi ägna några ord åt herr Bang, en personlighet, som gjort en lika vacker som ovanlig karriär inom bokförlagsvärlden och hos hvilken de skandinaviska författarne stå i stor tacksamhetsskuld.

Chr. A. Bang härstammar från en gammal ansedd köpmannafamilj i den danska hufvudstaden. Efter slutad skolgång och konfirmation inträdde han som bokhandelselev hos Thaning & Appel, kom så för vidare utbildning till Leipzig, den tyska bokhandelns hufvudstad, hvarefter han någon tid konditionerade i Hannover och begaf sig därefter till Paris, där han bland annat arbetade hos Librairie Nilsson, den skandinaviska bokhandeln, som då stod under den stockholmsfödde Per Lamms energiska ledning. År 1903 kom han — egentligen mot sin vilja — till London, hvarest han genast blef fäst vid den världsberömda förlagsfirman Wm. Heinemann, hvars förste man han nu är. I denna sin egenskap har han blifvit satt i tillfälle att träda i närmare beröring med så godt som alla Englands berömdaste författare och förläggare, och vidare har han som ombud för de mest kända engelska dramaturgerna vunnit en noggrann kännedom om teatervärlden, på samma gång hans nobla och älskvärda uppträdande förskaffat honom många vänner inom det litterära England.

Hr B. har som det stora förlagets souschef särskildt vinnlagt sig om två uppgifter: dels vill han införa den bästa engelsk-amerikanska litteraturen i sitt hemland, dels sträfvar han att göra den skandinaviska litteraturen känd i England.

Han har redan uträttat mycket i denna riktning och ser förhoppningsfullt framtiden an, särskildt med tanke på Bernerkonventionen, som, när den blir antagen i England, skall blifva de främmande skriftställarne till stort gagn och främja utbredningen af deras verk därstädes.

Många äro de författare, journalister och

andra, såväl svenskar, danskar som norrmän, hvilka vändt sig till hr B. med begäran om råd och stöd och alltid funnit honom redo att ställa sina erfarenheter till deras tjänst. Han är i ord som gärning en äkta skandinav och kommer alltid att förbli det.

Moderskapsförsäkringen.

Doktor Anna Klara Romanus-Alfvén
krifiserar förslaget.

VID NORRKOPINGS F. K. P. R:s sammanträde den 13 april höll dr Romanus-Alfvén ett längre sakrikt föredrag i moderskapsförsäkringsfrågan, hvarvid först gafs en öfersikt af frågans förhistoria inom riksdagen.

Herr Wavrinsky väckte år 1908 motion om moderskapsförsäkring. Emigrationen, den minskade äktenskapsfrekvensen och svaga nativiteten utgjorde en fara för landet, som till en del skulle kunna förebyggas genom att åtgärder vidtoges af staten, hvilka åsyftade att minska den ännu ganska stora dödligheten bland de späda barnen, och ansågs detta syftemål kunna i betydlig grad nås genom en moderskapsförsäkringslag. En kommitté tillsattes för att utarbeta förslag. Man hade från början tänkt sig moderskapsförsäkringen i samband med obligatorisk sjukförsäkring. Men som förslaget om obligatorisk sjukförsäkring icke vann riksdagens bifall, måste kommitterade utarbeta förslag till en fristående moderskapsförsäkring. Att detta kom att omfatta endast industriarbeterskor har sin grund i den år 1900 utfärdade skyddslagen för kvinnor i industriellt arbete, hvilken bestämmer, att kvinna under en tid af fyra veckor efter barnsbörd icke får sysselsättas i industriarbete, såvida ej läkare gifvit intyg om, att någon skada för henne ej är att befara, om hon upptar arbetet tidigare. Intet nämnes i denna lag om barnet.

Oaktadt lagen således förbjuder industriarbeterskan att arbeta i sitt yrke under denna rätt långa tid, ger den ingen som helst anvisning, huru hon under denna tid skall kunna uppehålla sig. I stället för att vara en skyddslag har denna lag ofta verkat så, att moder och barn fått lida nöd. För att skydda sig härför måste modern därför stundom under den till hvila afsedda tiden åtaga sig annat, till och med hårdare, men ej i lag förbjudet arbete. En sådan lag är obarmhärtig och fordrar med nödvändighet en komplettering, som afser att gifva arbeterskan ersättning för den tid hon på grund af barnsbörd är förbjuden industriellt arbete.

Det arbete, som k. kommittén utfört, är synnerligen gediget och kommitterades utlåtande kan betraktas som en källskrift af stort värde. Det oaktadt har dock det förslag, som kommittén med stöd däraf uppgjort, ej väckt sympati bland kvinnorna, dels på grund af den alltför tungrodda apparat med stora administrationskostnader, som skulle sättas i gång för att skaffa en jämförelsevis liten del af Sveriges kvinnor ersättning för arbetslöshet på grund af barnsbörd, dels och hufvudsakligast på grund af den orättvisa förslaget innebär genom att fritaga männen från skyldighet att deltaga i erläggande af försäkringspremie. Att arbetsgifvaren ålades skyldighet af inbetalning till försäkringskassan måste anses såsom synnerligen olämpligt.

Vidare påpekade doktor Romanus-Alfvén det för hvarje kvinna sårande i att det första, som skulle gifvas den 17-åriga arbeterskan vid hennes inträde i fabriken vore denna moderskapsförsäkringsbok, däri afgiften för och af henne skulle införas, och hvilken bok hon skulle mottaga och vårda som en skatt och uppvisa vid hvarje arbetsombyte. I denna bok skulle anteckningar göras, som strängt taget höra till hennes privata lif. Det har visat sig mången gång, att kvinnor hellre uthärdat umbäranden än begärt hjälp af det allmänna vid ett sådant tillfälle. Hellre än att få anteckningar om åtnjutet understöd införda i sin bok, torde därför mången afstå från det bidrag, som hon hade rätt att utfå, och som äfven afser att komma barnet till godo.

Dödligheten bland de späda barnen var för 50 år sedan dubbelt större än nu, men är det oaktadt ganska stor bland de mindre väl situerade klassernas barn och störst bland de så kallade ogiftas. Ungefär $\frac{1}{3}$ af de i späd ålder aflidna barnen beräknas dö redan i första månaden. Genom att bereda modern 4—6 veckors hvila jämte skäligt understöd skulle många barn kunna bevaras åt modern och samhället. Frestelsen att så fort möjligt söka utackordera barnet skulle för henne ej bli så stor. Med hänsyn till den skyldighet staten har äfven mot barnet bör ett försäkringsunderstöd gifvas modern, så fort denna fråga kan ordnas, men ej enligt det nu föreliggande förslaget, utan efter andra grunder och på annat sätt.

Talarinnan gaf därefter en öfersikt af det sätt, hvarpå samma fråga på ett lyckligare sätt blifvit löst i våra grannland, Danmark och Norge, och fann det underligt att vi skulle behöfva gå till Italien för att finna en lämplig förebild för en moderskapsförsäkring. Bättre sådan hade kunnat fås på närmare håll. I Danmark medför ett faderskap stora skyldigheter. Lagen ålägger där barnafadern att med vissa fastställda belopp bidra till moderns underhåll en månad före och en månad efter barnsbörden. Detta bidrag skall utbetalas i förskott. Skulle barnafadern vilja undandraga sig detta finnas stränga lagföreskrifter till förebyggande här af. I Norge är moderskapsförsäkringen genomförd i samband med obligatorisk sjukförsäkring. Alla män och kvinnor, hvilkas inkomst af lönearbete understiger 12 à 14 hundra kronor om året, äro skyldiga att sjukförsäkra sig och indelas de på grund af olika ekonomisk bärighet i fyra klasser med olika inbetalningar och olika ersättning från 1 kr. till kr. 3: 50 per dag. Ersättningen vid barnsbörd är den samma som vid sjukdom.

Att en moderskapsförsäkring äfven i vårt land kommer till stånd är i hög grad önskvärdt. Otvivelaktigt har det varit kommitténs afsikt att med sitt förslag lösa frågan till såväl kvinnornas som samhällets bästa. Men "en man är en man" och kan ej sätta sig in i kvinnornas känslor eller kraf. Att kvinnorna genom erhållande af allmän rösträtt bli satta i tillfälle att framföra sina kraf och bevaka sina rättigheter vore det enda säkra sättet för ett tillfredsställande resultat af de lagsiffringar, som på ett eller annat sätt beröra dem, det visar sig äfven här.

Till sist ville dr Romanus-Alfvén för sin del framhålla, att då staten genom lag bestämt, att kvinna inom viss tid efter barnsbörd icke får återgå till fabriksarbete, staten äfven bör vara den, som gifver henne understöd under den tvungna arbetslösheten, till dess moderskapsförsäkringen kan ingå som ett led i annan socialförsäkring.

Kannstöperier i riksdagspolitik.

IV. Efter F-båtsfrågans behandling.

DET VAR JUST INGEN LYCKLIG rubrik, jag kom att välja för mina små randanteckningar till årets riksdagsarbete. "Den politiske Kandestöber" har, som jag också redan framhållit, ett rätt begränsadt verksamhetsfält för närvarande. De stora frågornas öde kan man som sagts räkna ut på förhand.

Visserligen kunna olika meningar hysas om hvad som är stort eller icke, men hvad som just nu är verkligt partiskiljande, hvad som kan betraktas som kabinettsfrågor för regeringen i gemen eller portföljfrågor för den ene eller andre departementschefen, därom tvistas inte mycket, och man väntar sig inga omstörtande öfverraskningar.

En och annan högerman och motståndare till kvinnorösträtten kan väl fråga sig under förhoppning att få ja till svar: skall regeringen sätta in hela sin kraft på att få sitt rösträttsförslag hvilande? Han tror sig veta, hur pålitlig förstakammarmajoriteten är äfven i denna fråga. Alltså faller förslaget och regeringen med det. Men hvad sedan? Icke kan högern ta tyglarna med sina tolf rösternas majoritet i första kammaren och sin lilla minoritet på 64 röster i den andra, socialdemokraterna än mindre.

Nej, gör regeringen allt hvad den kan för att redan nu söka realisera kvinnornas rösträttskraft, blir naturligtvis en upplösning af "den kammare, som afslår regeringsförslaget," den första kraftåtgärden. Och årets landstingsval ha visat, att högern ingenting har att vinna på en upplösning, tvärtom, men vänstern kan inte vinna tillräckligt den heller. Förloppet blir väl då här detsamma som ofta förr. Man ger sig till tåls åtminstone till den tredje och sista riksdagen i andrakammarperioden. Någon tid har därmed i praktiken icke gått förlorad.

Det var kvinnornas rösträttsfråga, kring hvilken påskens politiska möten rörde sig. För öfrigt var påsken en politiskt stilla vecka. Det etablerades inga anmärkningsvärda förposfäktningar till den väntande F-båtsdebatten. Stormen, som blåste upp vid årsskiftet, hade lagt sig.

Och när den femte hufvudtitelns dag nu kom, visade det sig också, hur utdebatterad frågan redan var. Partilinjerna voro klarare och fastare än någonsin. Slutresultatet med sin öfverväldigande majoritet för regeringen i de blifvande gemensamma voteringarna erbjöd inga öfverraskningar, det bör äfven den mest högerentusiastiske medlem af Pansarbåtsföreningen kunna erkänna, åtminstone nu efteråt. Spänningen i denna fråga samlar sig nu kring det storslagna resultatet af pansarbåtsinsamlingarna, dess öfverlämnande och mottagande.

Åt femte hufvudtiteln ägnade emellertid båda kamrarna en dryg arbetsdag. Men den, som hade förra årets F-båtsdiskussioner eller årets remissdebatt i godt minne, väntade dock icke något nytt i sak, knappt i form. Det nya kom ej heller, men den som önskar läsa allt hvad som sagts för och emot, alla synpunkter på frågan, från professor Kjelléns till professor Steffens i första kammaren, från hrr Lindmans och Anderssons i Skifarp till hrr Fabian Månssons och Thorssons i andra kammaren, den som vill ha allt detta samladt på ett enda ställe, kan skaffa sig det stenograferade riksdagsproto-

kollet, och efter dess noggranna studium bör han vara expert på området.

Sjöministern började sina inlägg med att betona, att hvar och en här hade sin ståndpunkt klar på förhand. Flera talare slogo an samma sträng. Det var som ville de säga: hvarför votera vi inte direkt och utan diskussion? Trots de starka orden då och då hvilade en viss resignation öfver det hela, som dock ingalunda får tolkas som missmod och dådlöshet, och både från höger och socialdemokrati mottog regeringen vackra erkännanden för sin ståndpunkt, och dessa voro kanske det egentligen nya i denna fråga efter remissdebattens dag.

Regeringen gaf sitt varma erkännande åt nationalinsamlingarna, och dessas förtjänst är det gifvetvis också, att icke blott högern utan alla de många anhängare af regeringens försvarspolitik, som samtidigt äro lika varma försvarsvänner som trots någon, nu med hoppfull resignation afvaka händelsernas förlopp. Åt denna uppfattning gaf särskildt hr Sixten von Friesen uttryck i ett af de mest uppmärksammade anförandena på femte hufvudtitelns dag.

KNUT BARR.

Valborgsmässa.

DEN UNGE KONUNG SOL AR PÅ GILJARESTRÅT,
se han väntar vid porten till sin kärestas slott,
ty hans käresta är ännu icke vaken.
I bidan och i längtan har den unge kungen stått,
men prinsessan sofver ännu så ljufligt godt,
fastän morgonens vindar med lustig låt redan länge hafva hvisslat öfver taken.

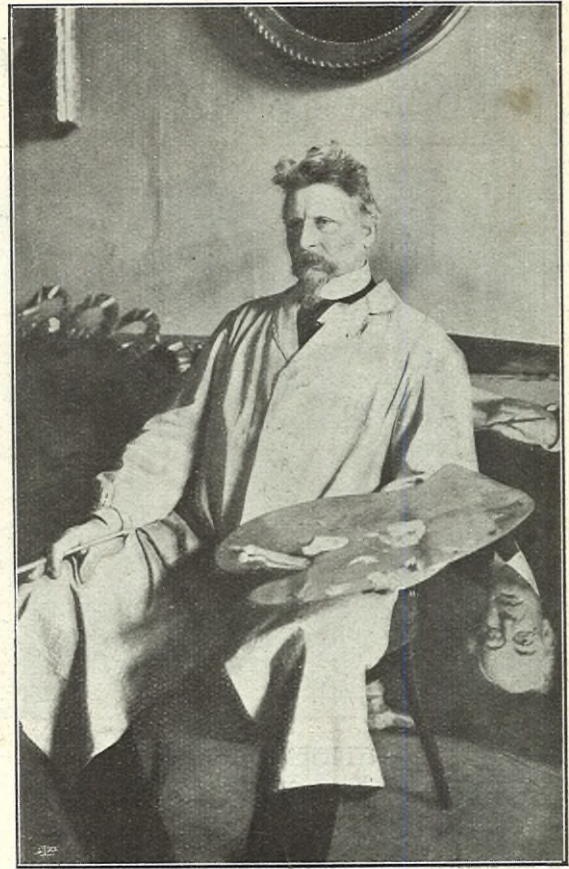
Men till sist varder väntan hans unga blod för lång,
nu lyfter han ur fästet sin gullsmidda lans till tunga slag mot portarnes koppar,
och hans följesvenner lyfta sina röster till sång,

det blir buller och bång,
och flammorna spraka ur sköldarnes glans som eldar på kullarnes toppar.

Det är alla ljusa löftens välsignade helg,
då den unge konung Sol skall fästa sin brud,
och alla unga hjärtan hålla mässa.
Si, nu hafver hon förnummit sin älskades bud
och träder ut ur slottet i sin vårliga skrud
med duniga hängen af blommande sälj
som en skimrande slöja kring sin hjässa.

All ung och mäktig kärlek är på giljarestråt,
och allt, som har väntat, stiger fram och slår alarm
och väcker sin sofvande prinsessa.
Ty ingen, ingen enda har väl lefvat så arm
att hjärtat aldrig porlade af längtan i hans barm,
att han aldrig stod upp under glada visors låt
till att fira den unga vårens mässa.

MARIA OLOFSSON.

Alfred B. Nilson foto.

Knut Ekwall.

BARAREN AF DETTA KONSTNÄRSNAMN är nu borta och hans verksamhet som konstnär har ej heller fallit så mycket inom nutiden, att han kunnat räknas med till dem, som f. n. sätta prägeln på vårt konstlif.

Namnet Knut Ekwall var säkerligen där- emot väl bekant på 1860- och 70-talen, då han medverkade som en mycket anlitad tecknare i "Ny Illustrerad Tidning" och "Svenska Familj-Journalen". I Tyskland, där han bodde under åren 1869-1885, tecknade han också flitigt för tidningar och tidskrifter. Hans teckningar, säger en af hans biografer, utmärka sig genom en betydande kompositionstalang, en ej vanlig förmåga af karaktäristik, stor fyndighet samt — när ämnet därtill gifvit anledning — en godmodig och stundom älskvärd komik.

Under ledning af Knaus i Berlin började E. samtidigt ägna sig åt allvarliga målarstudier och framträdde med åtskilliga genrebilder, bl. a. "Det gamla paret" och "Moder med sitt barn", hvilka 1877 förvärfvades åt Nationalmuseum.

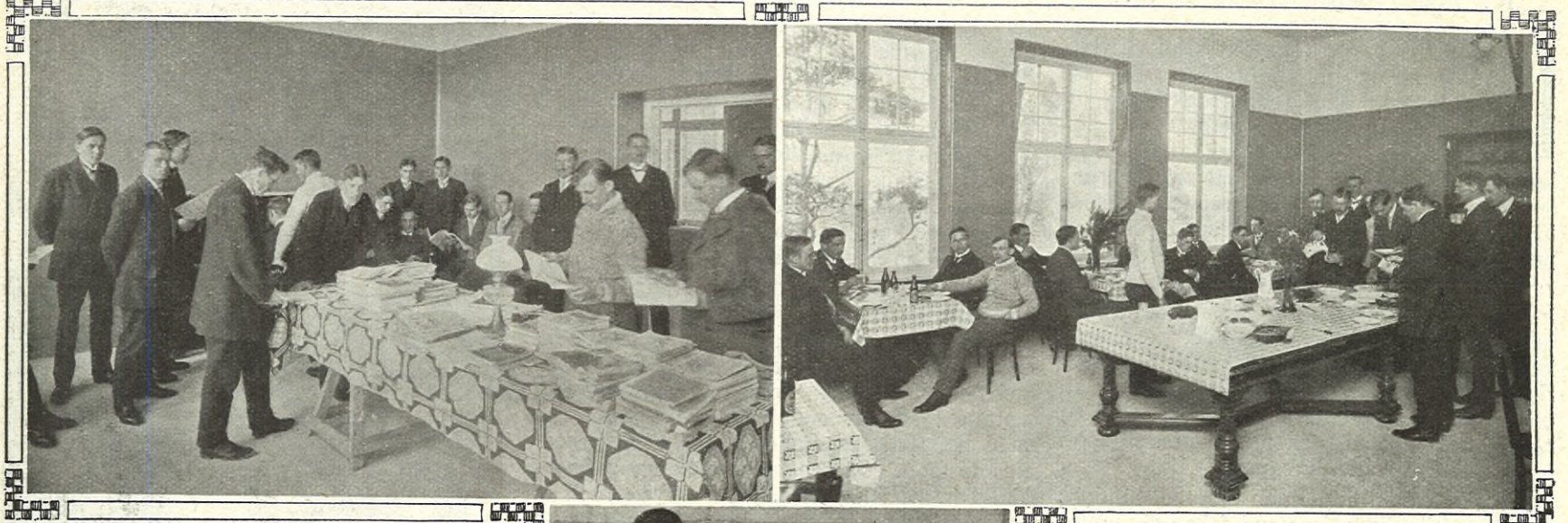
Under senaste vintern har en Knut Ekwall-utställning varit ordnad vid Birger Jarls-gatan, hvarvid man särskildt haft tillfälle iakttaga den gamle konstnärens säkra penselföring och sanna färg vid framställningen af nakna kvinnogestalter.

Nu pågår, som vi i ett föregående nummer omnämnt, en Knut Ekwall-utställning i den nyöppnade Salong Joël, som skall efterföljas af ännu två serier genrebilder och porträtt.

Professor Ekwall var tillika, liksom hela hans familj, mycket musikalisk, och under de senare åren gaf han jämte sin hustru och sina tre döttrar med mycket bifall mottagna konserter såväl i Stockholm som landsorten.

Idrott för Olympiader

GENTLIGEN ÄR DET NU ENDAST en vecka tills den femte Olympiaden i modern tid tager sin början i Stockholm.

Nästa söndag den 5 maj börja nämligen de till densamma hörande lawn-tennistävlingarna, hvilka sedan pågå till och med den 12 maj. Därefter blir det emellertid en ganska lång paus, i det de nästa tävlingarna till spelen startas först i slutet af månaden därpå, nämligen den 29 juni, då fotboll och skytte taga sin början. Dessa fortsätta till den 5 juli, då den stora Stadionveckan tager vid med spelens förnämsta tävlingar, de i allmän idrott. Sedan de slutat den 15 juli har man ännu kvar hästtävlingar, rodd och kappsegling, hvilka upptaga liden till och med den 22 juli, som är den svenska olympiadens sista dag.

Om man undantager de stundande lawn-tennistävlingarna är det alltså ännu två månader till spelen. Det är ju visserligen en ganska lång tid, men ofanligt mycket skall hinna göras därunder i fråga om förberedelser och träning. Men mycket göres också — på alla håll och kanter arbetas det med kraft och allvar.

Senast ha vi nu i Stockholm haft en täflan i så kallad modern femkamp, hvilken varit af stort intresse och gifvit goda löften. Denna täflan, som ingår i spelens program, består af fem sportgrenar, nämligen fäktning, simning, ridning, pistolskjutning och terränglöpning, ur hvilken segraren framkommer genom en enkel och effektiv poängberäkning. Åtta man deltog nu, hvilka samliga voro officerare — såsom ju naturligt är, då det gäller dessa slag af kroppsöfningar. Flere af de startande voro synnerligen mångsidiga, och segraren, löjtnant

Olympiatruppens kvarter. 1. Läsrummet. 2. Matsalen. 3. Kronprinsen tilldelar löjtnant de Laval 1:a priset i femkamp. 4. Från arbetena på Råsunda idrottsplats. 5. Spelens biljettkontor och dess föreståndare hr C. Smith. A. Blomberg foto.

E. de Laval, blef nummer ett i tre grenar, nämligen fäktning, skjutning och löpning.

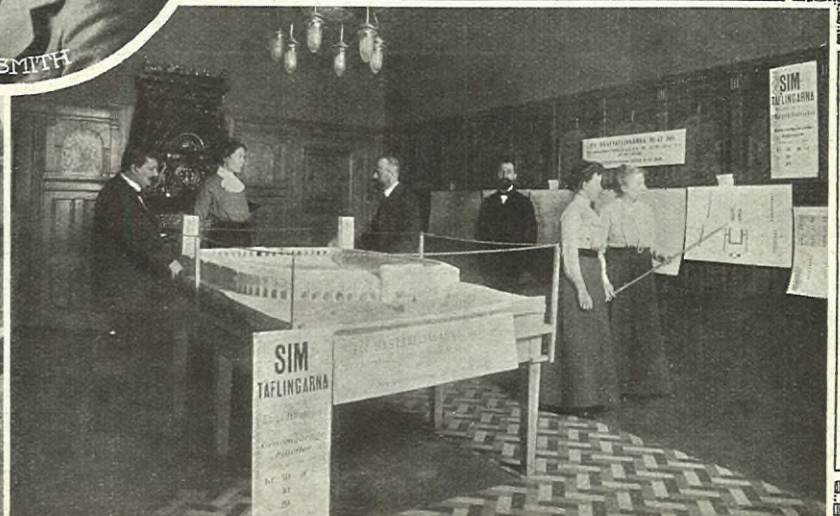
En annan händelse af vikt, som inträffat, sedan vi sist hade tillfälle att sysselsätta oss med spelen, är den svenska idrottsgruppens inkvartering. Vi omladade då huru truppen var under sammandragning i Stockholm för den sluttliga träningen, och att denna redan börjat vid Östermalms idrottsplats. Nu har man just invid denna fått ett utmärkt logi för hela truppen, nämligen i stadens under uppförande varande barnbördshus, beläget på höjden ofvan Stadion. Här har en liten våning inredts för idrottsmännen. Tränaren Hjertberg bor också här för att ha sina gossar riktigt under ögonen, och hela förmiddagarna arbetas det friskt nere på idrottsplanen.

En annan plats där man också har fullt upp att styra och ställa med är Råsunda idrottsplan, hvarest fotbollstävlingarna under spelen skola gå af stapeln och där en del af utfällningarna skola få träna vid sin hitkomst.

I dagens nummer ha vi slutligen ett par bilder från spelens biljettförsäljningsbyrå, belägen vid Norrmalmstorg 4 i hufvudstaden. Här har man redan sålt 4,000 af de dyraste och bästa Stadionbiljettarna, medan cirka 1,000 dylika seriebiljetter ännu finnas kvar. En öfversikt af öfriga biljetter ger vid handen, att af dem 10,000 reserverats till dagbiljetter, 3,000 reserverats för utlandet och 3,000 aflagts för fribiljetter.

Under ledning af hr Carl Smith har denna byrå arbetat med stor precision och till allmän belåtenhet. Den ena af våra bilder visar stora byråsalen med den modell af Stadion, å hvilken biljettköparne få se, hvar deras platser äro belägna.

SPORTSMAN.

Ör mönsterskola i Linköping

UNDER SENARE ÅR ha åtskilliga af Stockholms flickskolor åt sig uppfört nya tidsenliga byggnader, under det landsorten i detta afseende i allmänhet stått efter. Äfven där har man börjat rycka upp i främsta ledet. Ett exempel härpå är den nya skolbyggnad, som Linköpings Elementarläroverk för flickor nyligen invigt. Linköpings Elementarläroverk för flickor är en af våra äldsta och största landsortsskolor. Den öppnades d. 1 april 1868 med 26 elever i en mycket anspråkslös lokal. Elevantalet ökades snart betydligt, och skolan inflyttade år 1883 i eget hus, efter den tidens fordringar särdeles rymligt och tilltalande. År 1903 öfvertogs

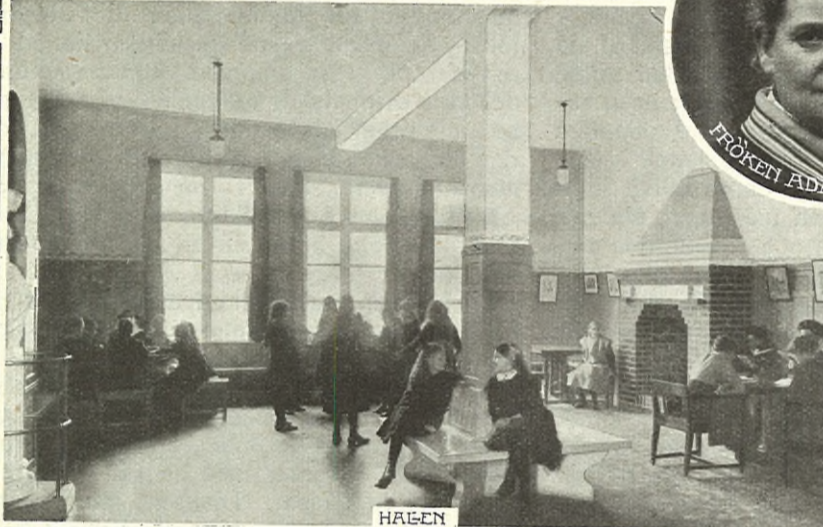
rymliga, ljusa lokaler med riklig belysning och ventilering samt centraluppvärmning. Ingenfing har sparats för att göra dem ändamålsenliga och praktiskt, men på samma gång smakfullt, inredda, dock utan lyx. Öfverallt möter ögat glada, väl afvägda färger, enkla, behagliga former, gedigna material. Särskildt stora samlingsalen, i ljusgult och hvitt samt med röd linoleummatta, förefaller mycket tilltalande och ter sig, i synnerhet när den strålar i rik belysning från en diskret elektrisk armatur, mycket festlig. Bl. a. anlitas den vid de "kamraffester", som anordnas inom skolan några gånger om året under ledning af någon lärarinna eller af de högsta klasserna. Salar och korridorer prydas af en mängd tafior, som

LINKÖPINGS ELEM. LÄROVERK

FÖR FLICKOR.

FRÖKEN ADELA ARWIDSON

HÅLEN

BIBLIOTEKET

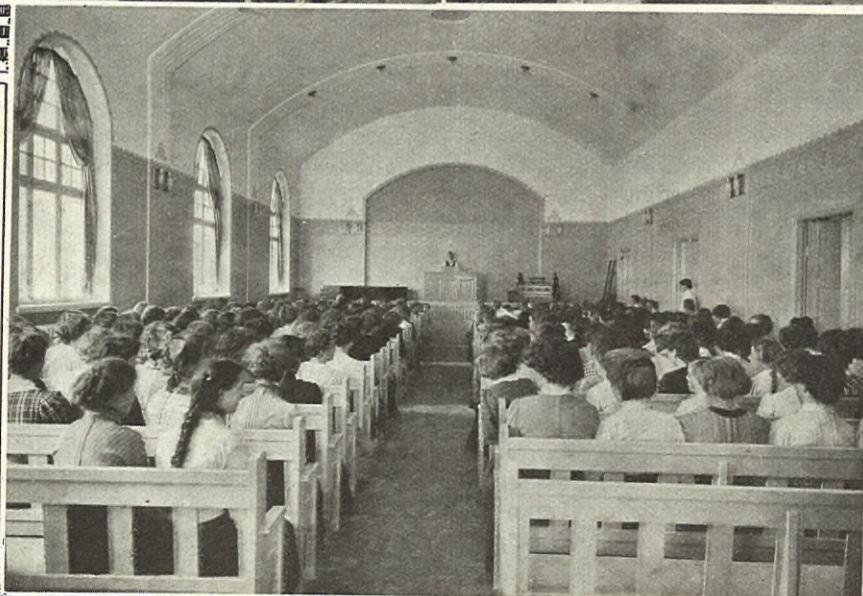

ETT KLASSRUM

KINDERGÄRTEN

skolan af Linköpings stad. Alltjämt i tillväxt, blef den mer och mer trångbodd, hvarför beslöts en om- och tillbyggnad, hvar till stadsfullmäktige år 1909 beviljade anslag och hvaraf resultat nu föreligger. Byggnaden är uppförd efter ritningar af arkitekt Axel Brunskog; dess fullbordande fördröjdes af arbetskonflikten sommaren 1911, så att först vid höstterminens slut s. å. alla lokaler kunde tagas i bruk. Den högtidliga invigningen förrättades den 26 febr. detta år af skolans inspektor, biskop Personne; men "riktigt invigd" ansågo nog flickorna själfva att den blef först genom konungens besök under den nyligen inträffade Linköpingsresan. Skolan, som har 300 elever, fördelade på åtta klasser och fortsättningskurs, de flesta i parallellafdelningar, disponerar nu

STORA SAMLINGSALLEN

Ostergötlands museum, i saknad af egen lokal, där deponerat.

På nedre bottnen äro förlagda föreståndarinnans mottagnings- o. väntrum, lärarinnornas samlingsrum, sjukrum, vaktmästarbostad, en hall, där småbarnen hålla till under raster, då väderleken hindrar vistelse i det fria; vidare åtta lärosalar, gymnastiksal och omklädnadsrum med duschar. I våningen 1 tr. upp ligga nio lärosalar, ritsal med materiel- och skuggrum, kartrum, slöjdsal, biblioteksrum samt stora samlingsalen. Våningen 2 tr. upp inrymmer fysik-, kemi- och biologisalar samt skolkökslokaler med tillhörande matsal och omklädnadsrum. Om man härtill lägger stora, ljusa korridorer, kan man säga, att skolans behof af utrymme för närvarande är väl tillgodosedt.

Där disponeras också lokal af en Kindergarten, som förestås af fr. S. Ugglå.

En förmån, som Stockholms skolor ha svårt att bereda sina lärjungar, äger skolan: den är i besittning af en särdeles rymlig, planterad gårdsplan, under de varma vår- och höstmånaderna till större delen täckt af en grönskande gräsmatta, lika mycket uppskattad af småbarnen såsom tummelplats för deras lekar som af de större flickorna, där de under rasterna ligga och gassa sig i solskenet.

Ett godt samförstånd mellan föreståndarinnan fröken Ada Arwedson, lärarinnor och elever jämte de nya gynnsamma lokala förhållandena, som bringa trefnad och lättnad i mödan, lofva godt för ett fortsatt framgångsrikt arbete inom skolan.

ELSA ASKLUND.

Spalten om böckerna.

ANNA LENAH ELGSTROMS NYA bok, redan efterlängtd af de många vänner hon vann genom sitt debutarbete i fjol, föreligger i dagarna. Titeln är *Hafsboken*. Skildringen är delad i två namnlösa berättelser, "den första" och "den andra", som båda handla om öfverlotsen i Tånga Erik Utbult. Den andra berättelsen föregår i tiden inledningsberättelsen. Anledningen till den kronologiska omkastningen syns tydlig. Den andra berättelsen innehåller en episod ur Erik Utbults lif, som står i knäppt sammanhang med helheten, och som utan några af författarinnan väl iakttagna moment knäppt varit värd ett större intresse. Inte ens nu berättigar den helt skildringens allför upprörda tonfall. Det är historien om Erik Utbults kärlek till en ung dödsdömd sjukling, och det är framför allt den unga sjuka flickans, Mirjams lifshistoria. När Erik Utbult och hon mötas, är han redan en bunden man, och hon har medvetandet, att kärleken som maka och mor efter hvilken hon längtar som lifvets enda mening och dess fulländning för henne är liktydig med döden.

Författarinnan vill nu skildra, hur predestinationens makt kastar dessa tvenne människor i hvarandras armar, hur den första blicken blir det oåterkalleligen afgörande. Orden äro öfverflödiga och användas öfver hufvud endast på ett längre framskridet stadium, som äfven efter modern uppfattning nås öfverraskande hastigt. Den stora och "heliga" kärleken framstår i allt detta knäppt öfverbevisande åtminstone för en skeptisk läsare, om än den anspråkslösare naturnödvändigheten inte betvivlas.

Vore detta hela innehållet i den nya bokens kärlekshistoria, kunde vi ha anledning att känna oss förbryllade och kanske besvikna öfver författarinnans utveckling, hon som i sin första bok log ett så svärmodigt och underfundigt löje öfver de mänskliga blandverk hon redan tycktes ha genomskådat. Men det finns mera. Författarinnan har inte heller här glömt det sänklod, som når de djupaste djupen. Hon ger oss skildringen af Mirjams vaknande medvetande under självva kärleksnatten om ensamhetens verklighet och outplånlighet. "Den ensamhet hon längtat så mycket ur, att hon köpt sig fri från den kanske med sitt lif" den har efterträddts af en ny — "ensamheten i dens famn, hon älskat högre än sig själf — den ohjälpliga afskildhet, hvilken låg i, att hon dock måste gå ur tillvaron ensam."

Och efter detta uppvaknande kämpar Mirjam sin modiga kamp i ensamheten, kämpar först i försvilfan för lifvet och mot förintelsen och vinner segern i sin stilla, klara resignation, inte längre kräfvande sitt eget, endast

sitt ansvar, sin del i alltet, medvetandet att vara en liten länk i mänsklighetens kedja framåt.

Men inte ens detta är slutet. Barnet för hvilket modern med glädje ger sitt lif dör, när det födes. "Där sköterskan höll upp det i luften liknade det en underligt gåtfull och uråldrig liten afgudabild. Ett ljus fladdrade till bredvid det och reflekterades blänkande i dess stora, svarta, oändligt tomma och visa ögon utan blick. Dess små blå läppar voro lätt skilda — det såg ut som om det log åt sin egen gåta — ett allvarligt och stenhårt löje."

Och den döende modern ser på det döda barnet, ser länge och hemlighetsfullt liksom gläntade hon på dörren till ett nytt medvetande, lämnande bakom sig det gamla med dess tankars trånga och irrande kretsång, dess ändamålssökande, som snart skall försvinna, och hon stannar sina sista ord — "Det är så stort — för stort att förstå — vi måste tåla det."

I bokens första berättelse åter är Erik Utbult den ensamme mannen, som ett ögonblick ser tillbaka på sin kärlek, men åter glömmer den, liksom allt det, som ej tillhör det väsentliga, som är att nå till djupet af sig själf, att veta, det ännu ingen har vetat, *hvad han är*. Erik Utbult tillhör en gammal sjömansläkt hos hvilken det oändliga hafvet i hvarje nytt släktled sjungit in den längtan, som först hos honom blifvit klart medveten efter att gripa meningen, sin och det helas, om den finns och så som den måste finnas. Det är hafvet i storm och lugn, som för Erik Utbult är den gudomliga uppenbarelsesboken. I en hemlighetsfull förening med dess själ när han närmast aningen af gåtans lösning, ryckes från sin egen personliga tillvaro ut i alltet, på ett område, där de små och nödvändiga betingelserna för det normala människolifvet utplånas med dess lilla sorg och glädje, dess vrede och dess fruktan. Han märker själf med undran, att han är utom gränserna för allt detta, då det lilla personliga lifvet med sina vedertagna bruk ställer sina kraf på honom. Vid hans sida lefver en kvinna, hans hustru, som har blifvit för honom en främmande. En dag får han veta af hennes egen mun, att hon bedragit honom. Skakande af skräck och hämdebegär ropar hon till honom, att lotsen Olaus Vik är hennes älskare, att han inte varit den ende... Detta skall väl väcka honom ur hans stenhårda lugn, tänker hon. Men Erik Utbult hör allt som långt bortifrån, finner intet att säga annat än ett tafatt ord till tröst till den gråtande kvinnan. "Allt hvad han kände var ett vemodigt medlidande med den stackars lilla kvinnan, som gått där midt i oändligheten så omkapslad af sin egen lilla härfva, att hon aldrig lefvat, fastän hon trott, att hon gjort det." I natten, som följer, seglar Erik Utbult i tjänstens ärende ensam med Olaus Vik i lotsbåten. Det är knäppt den gången en af de tusen bragderna i envig med döden han kämpat. Ty Erik Utbult vågade och lyckades, där andra sågo en säker undergång att besegra tillintetgöraren, som han själf ej fruktade, och människorna ansågo honom därför galen. Men denna natt går båten under, öfverseglad af en hemvändande fiskeflotta, och Erik Utbult och Vik kämpa i vattnet och nattmörkret för sina lif. Nej, Erik Utbult kämpar inte, leende, halft medvetslös, blödande ur ett sår i hufvudet vaggar han kring på sin lifboj, ändtligen "så ett med alltet, att han var intet" — tills en liten människas nödrop vid hans sida ett ögonblick tvingar honom tillbaka till det som inte längre för honom är verklighet, och med en sista ansträngning kränger han sig ur lif-

bojen och lyfter Vik in i den. Så breder han ut armarna mot befrielsen...

Jag vet knäppt, om Anna Lenah Elgstroms debutarbete gick under benämningen "lofvande". Författarinnan hör visserligen till den ålderskategori, som möjliggör användandet af ett dylikt uttryck, men hennes första bok hade en mognad, som afvärjde den sedvanliga och faderliga recensentvälsignalen inför en lyckad debut. Det synes mig emellertid, att hufvuddelen af hennes nya bok vittnar om framsteg. Stilen är klarare och fastare. Ordvalet frapperar ofta genom en lyhörd takt för språkvälljud och för uttrycksmedlets samklang med den inre meningen. Af synnerlig förtjänst i detta afseende äro de suggererande hafsskildringarna.

Som lifs- eller dödsförkunnare, de båda begreppen sammansmälta hos Anna Lenah Elgstrom, har hon också sedan sist tagit beslutsamma steg framåt. Hon vistas i ett gränsområde med förtunnad luft, som inte tycks tillåta ett vidare framträngande. Foten stapplar och hufvudet svindlar. Men på det området tycks Anna Lenah Elgstrom ha funnit sin rätta lifsluft. Om jag skulle önska henne något för framtiden, vore det att upptäcka, att inte bara på de högsta bergstopparna och i de djupaste vågdalarna finns det klar evighetsluft att andas, och själarna ha sin storhet inte endast i paroxysmen. Jordan har också leende slätter och "hvardagsmänskligheten" bjuder på stillsamma dåd. Att barlägga och förklara evighetsskönheten i allt detta är också ett diktardåd värdt mödan.

Författaren till *Abrahams offer* har utsändt en ny indignationsskrift mot kriget under titeln *Lögnerna*. Gustaf Jansons senaste bok har hela aktualitetens intresse. Den utgöres af en serie skildringar från det pågående italiensk-turkiska kriget. Författaren tecknar med säker handgrepp typer och händelser. Läsarens intresse hålls spändt från början till slut. Bokens människostoff är olikartadt: italienska beväringar, officerare och vetenskapsmän, europeiskt tränade turkar, ökenaraber och anarkister. Det är ett drama med en oafbruten följd af handlingar. Människor och händelser strömma eller hvirfla fram genom boken och till ackompanjemang ljuder med korta mellanrum bösskott och kanondunder i hvilket blandas sårades och döendes jammerskrin. Bland bokens ansikten skymtar kanske längst i läsarens minne den fromme araben Hamza, som dödas bland sina nedhuggna palmträd, beduinhöfdingen Djafar, som lär af kriget och europeernas ondska och gömmer lärdomen till härnäst — en dyster profetia om den dag, då Europas förverkade härskarmakt öfver jorden skall krossas — de många namnlösa, som blöda och dö utan att finna ett ord till anklagelse, men som få en röst i den unge italienske lärde, hvilken gått ut som frivillig i kriget och sårad till döds af en landsmans vilsegångna kula inför döden skriker ut sanningen, som han grubblande med medmänniskors blod på sina händer funnit: Kriget, det är lögnen, lögnen, "ty människan är ingen tiger. God och rättfärdig vill hon vara. Folken skola väckas ur sin förblindelse. Om också mörkret ännu hvilar tungt öfver jorden, nalkas dagbräckningen..."

Odet vill, att jag efter denna bok för Iduns läsarinna framlägger ett skönlitterärt debutarbete af en svensk löjnant Folke Rudelius. Boken heter *Värja och solfjäder*. Amnessfären passar enligt all tradition för en krigares penna, och författaren har behandlat det med smak. Dessa små rokokoskildringar omfattande ett knäppt

halfsekel från förra århundradets början utvisa en god kännedom om dåtidens yttre apparat af dekorationer och äfven en fin-känslig, om än något tunn uppfattning af de agerande personernas inre stämningsmotiv med den fidsenliga sprödheten i känsla, lifs-skepticismen och den berömvärdt praktiska anpassningsförmågan, som gör alla känslö-konflikter uthärdliga och öfvergående. In-gen af bokens personnager har förmågan, förefinnes ens viljan, att göra ett intryck af varaktigt djup på sina medmänniskor eller på läsaren, men alla ha de förtjänsten att passa utmärkt i miljön, antingen denna förflyttas till Campementsplatsen vid Asperyd i Småland anno 1799 eller till 1830-talets Stockholm. Folke Rudelius' debut är ägnad att väcka intresse och förväntningar för framtiden. Novellerna utkomma i en synnerligt läcker utstyrsel från Hugo Gebers förlag.

GERTRUD ALMQVIST.

“Femtio år vid teatern.”

HALIAS TEMPELTJANARE ÄRO i många fall ovanligt lefnads-friska långt in på ålderdomen. Teaterlifvet är icke enbart uppsplitande, det konserverar också tack vare arbetets spänning och publiks och kritiks välvilligt utdelade rosor och förnen.

En i sitt kall frogen teatermänniska är nuvarande regissören vid Södra teatern, den i vida kretsar populära direktör August Warberg, som den 5 nästkommande maj fyller 70 år.

Det fanns en tid i Stockholms teaterhistoria — på 80-talet, skulle jag tro — då hans namn och artiskap stodo i nära sammanhang med hufvudstadens då gladaste scen, Mindre teatern, på folkspråket kallad ”Hammerska ladan”. Där förde August Warberg direktörens spira och var på samma gång en upp-buren skådespelare på operettens och lustspelets områden; vid sin sida hade han ett sällskap af idel goda förmågor, hvaribland fanns ett antal vackra aktriser, som med sin fägring gjorde den anspråkslösa ”ladan” namnkunnig öfver allt Sveriges land.

Ett halfsekel-långt arbete i Thalias tjänst samlar naturligtvis åt sin utförelse ett stort kapital af erfarenheter och minnen, och August Warberg har under sin skiftande teaterbana icke blifvit loflös på upplevelser.

Dessa har han haft den goda idén att ned-skrifva och sammanföra i en prydlig volym, som utkommer till hans 70-årsdag under ti-teln ”50 år vid teatern. Personer och hän-delser teknade ur minnet”.

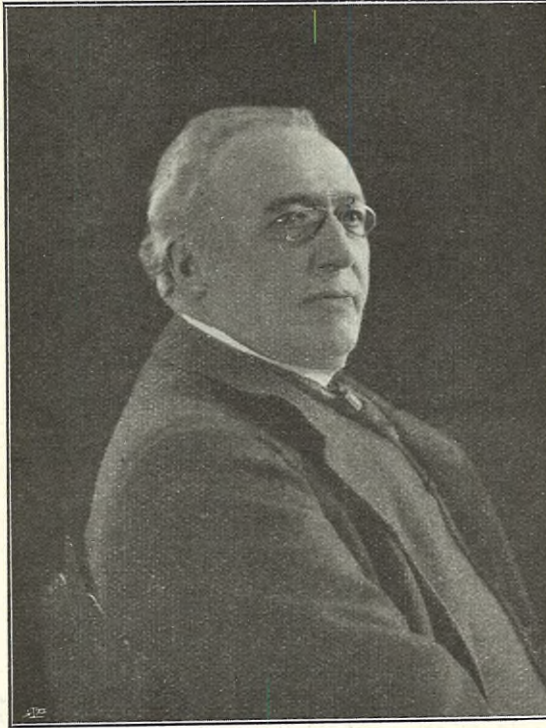
Boken utgör med sina många anekdotiska smådrag ur skådespelarfvet ett rätt intres-sant bidrag till vår teaterhistoria, hvarjämte de många artistporträtt, som pryda arbetet, ytterligare öka publikationens värde.

Med benäget medgivande äro vi i tillfälle att här meddela ett kapitel ur boken, skil-drande bl. a. August Warbergs första upp-trädande i Stockholm, sedan han förut gjort sina artistiska lärospån under en ganska vidlyftig landsortsturné i början af 60-talet.

Vi lämna alltså författaren ordet.

På nyåret spred sig ett rykte, att direktör Roos träffat uppgörelse att vi skulle spela i Stockholm under sommarmånaderna.

Vår förtjusning var stor. Tänk, att få uppträda i hufvudstaden. Att det skulle bli i den gamla gula ladan på Djurgården — den gamla teaterbyggnad, som fanns före den nuvarande, och som på sin tid uppförts af en bland de förnämsta konstnärerna vid Gustaf III:s teater: Abraham Isaksson

AUGUST WARBERG.

A. Blomberg foto.

de Broën — minskade icke vår glädje. Tvärtom. Olof Ulrik Torslow, Pierre och Fredrik Deland, fru och herr Knut Almlöf m. fl. hade ju uppträdt på denna scen, och då var det förvisso en heder för oss att få beträda samma tiljor.

För mig, särskildt, var det en stor glädje att få komma till Stockholm, emedan den ”mörkögda”, som jag varit kamrat med hos Michal, hade an-ställning hos direktör Albert Åhman och skulle spela på Humlegårdsteatern.

I slutet af maj började vår Stockholmssejour, och det under mycket goda förhållanden. Direktör Roos hade fått flera glada pjäser — de be-höfde icke vara skabrösa den tiden, för att ”slå an”; publiken nöjde sig blott den fick skratta. ”Herrskap och tjänstefolk”, lustspel med sång i 3 akter, bearbetning från franskan af Ludv. Josephson, gafs några och tref-tio gånger med ofantligt bifall. Det var mycket den tiden. Vidare gäfvos ”Ett skärgårdsäventyr”, lustspel med sång i 2 akter af Z. Topelius, ”Molincharts grannar”, lustspel i 3 akter, ”Ulla ska’ på bal” af J. L. Heiberg samt ”Gubben i bergsbygden”, med musik af Dalayrac. Det stycke, som gafs mest och rönt största bifallet, var ”Hin Ondes niëcer”, fantasi-lustspel med sång och dans i 3 akter, öfversätt-ning och bearbetning af Ludv. Josephson från tyska originalet ”500,000 Teufel”.

I händelse man, under det detta stycke inöfva-des, tog sig en liten promenad in i Djurgårdssta-dens gränder, kunde man där träffa fru Fornell och hr Berndt sittande på någon brädstapel för att studera ”hönans och tuppens gång på sop-backen”. De skulle nämligen uppträda i ”Hin Ondes niëcer” som tupp och höna — alltså ett slags föregångare till ”Chantecler”, som 46 år se-nare skulle gå öfver tiljorna i Paris och en del andra städer.

Med denna pjäs avslutades den lyckliga Djur-gårdsejouren. Det var denna gamla ”ladan” sista år.

Samma sommar spelade Albert Åhman på te-atern i västra delen af K. Humlegården i Stock-holm. Denna teater, uppförd genom källarmäs-taren C. Norbergs försorg, invigdes den 23 maj 1851 af tre skådespelare vid dåvarande Mindre teatern, sedermera K. Dramatiska teatern i Stock-holm, Georg Norrby, Gustaf Kinnmansson och Lud-vig Zetterholm. Sedan spelades där af Edvard Sjöström, och 1853 öfvertogs teatern af Oscar Andersson. I Humlegården hade redan förut fun-nits en teater, som var inredd i den gamla så kal-lade Rotundan, och hvarom man kan få läsa i Jo-han Flodmarks utmärkta arbete: ”Stenborgska skådebanorna”.

Direktör Åhmans sällskap var mycket framstå-ende. Rudolf Forssberg — ”landsortens N. V. Almlöf” — var en bland dess medlemmar. Fred-rik Brandt, med sin utmärkta figur och sitt vackra ansikte, var en präktig förste älskare.

Men sådana missägningar, som han gjorde sig skyldig till, får man dessbättre icke höra numera. En gång i ”Fursten och borgardottern”, skådespel i 5 akter af Hersch, där han spelade Fursten (bor-gardottern Anna-Lisa spelades af Loffen Magnus-son) tog han, som rollen föreskref, Anna-Lisa på sitt knä, men då han så skulle säga: ”Flicka,

flicka, hvar har dina vackra röda kinder tagit vä-gen?” — hon skulle nämligen uppträda blek och affallen — drog han, till publikens stora mun-terhet, i stället till med: ”Flicka, flicka, hvar har dina vackra röda ögon tagit vägen?” I samma pjäs förekommer, att fursten öppnar ett fönster och visar Anna-Lisa sina soldater samt säger: ”Ar det inte raska gossar?” Brandt hade emellertid kommit af sig och yftrade i stället: ”Ar det inte ruskiga gossar?” — hvarmed han naturligtvis framkallade en glad stämning. —

Den lille, men naggande gode komikern Julle Jungdahl och den mångfrestande Herman Marins-son tillhörde äfven sällskapet. Om den senare kunde man nästan skriva en liten roman, ty hans lif tillhör sannerligen ej de alldagliga. Rätt myc-ken begåfning och ett fördelaktigt utseende gjorde honom särdeles lämplig för scenen. —

Martinsson föddes i Stockholm den 5 april 1834. Fadern var sjökapt. Elev vid Kungl. teatern 1849, var han först engagerad hos Pierre Deland, vidare hos Edv. Sjöström vid d. v. Mindre te-atern i Stockholm 1857—58 samt sedan hos Os-car Andersson och Albert Åhman. Åren 1866—70 hade han eget sällskap. Och slutligen var han anställd vid Svenska teatern i Helsingfors 1872—1878. Dessutom uppträdde han som författare och öfversättare för scenen. Bland hans roller må nämnas: Tartuffe, Onkel Sam, Michel Perrin, Arnolphe i ”Fruentimmerskolan”, Jean Valjean i ”Samhällets olycksbarn” m. fl.

Under det Martinsson var engagerad hos Ed-vard Sjöström uppfördes år 1858 några gånger. ”Ingomar, skogens son”, dramatisk dikt i 5 akter af F. Halm (”Der Son der Wildniss”), öfversatt af O. U. Torslow. I detta stycke spelade M. en tectosag, klädd i bruna triåer, brun tröja, san-daler, fjädrar på huvudet och djurhud öfver ax-larne, som det höfves en vildmarkens son. Hvad nu anledningen var, har jag aldrig fått mig be-kant, men en afton sprang M., kostymrad på nämnda sätt, ut på Karl XIII:s torg samt vidare ned till Norrström, till den plats, där pumparne för stodo och där Saltsjöbadsfärjan nu lägger till, och kastade sig i den där rätt grunda Strömmen. En ofantlig massa människor samlades förstas i hast och började skrika om hvarandra. En del, som ej seft när han kastade sig i, trodde att det var en utfer eller något annat djur, som plumsade därute. Ty att det var en människa kunde de aldrig tänka sig. Emellertid rodde några karlar ut och fiskade upp honom i en af de stora häfvar, som användes till norsfångst.

Antagligen hade det kalla vattnet afkylt det hetsiga blodet, ty det hördes aldrig af att han upprepade försöket.

Sedan M. lämnat scenen 1878, lär han några år varit bosatt i Irland. Då han 1884 återkom till Stockholm gick han in i Frälsningsarmén, där han snart beforderades till stabskapten och adjutant. Sedan redigerade han arméns tidningar samt lämnade äfven bidrag till Stockholms Missionsblad och andra pietistiska tidningar. Han afled i Sö-derfälje den 15 juli 1901.

Bland damerna vid sällskapet erinrar jag mig mamsellerna Hilda Andersson, sedermera gift med den utmärkte flöjisten Sauvlet, Alfrida Hammar-strand, sedermera gift med finnen Cramer, och Hedvig Harling, som 1870 ingick äktenskap med operasångaren och slutligen direktören för K. Operan Anders Willman.

Författaren avslutar sin bok med följande rader:

Jag hade, då detta skrefs, börjat närma mig mina 70 år, och förut, i september, hade jag kunna fira mitt 50-års-jubileum vid teatern, däraf i 23 år, i olika repriser, vid ”Södran”, de senaste 16 åren som denna teaters regissör och scenin-struktör. Jag trifs däruppe på den hemtrefliga teatern med den ljusa scenen, där man ej vid re-petitioner, liksom på de flesta andra teatrar, be-höfver konstgjord belysning, utan kan nöja sig med det fulla dagsljus, som strömmar in från sju högt belägna fönster. Lifvet i kamratkretsen, med souschefen i spetsen, är det allra bästa — något som måtte följa med den teatern.

I 46 år har jag varit lyckligt gift, och ”är för-nöjd med Loffen min”. Vi ha snälla barn, som aldrig gjort oss någon sorg. Jag har rönt mycken vänskap — ej en sådan som ”föds vid en brors-skäl och dör vid ett ficklän”, utan verklig, varaktig — och därför tycker jag att Gud är god, och instämmer af hela mitt hjärta i den förnöjsamme Sandhamnsskaldens ord:

”Får jag lefva lite till,
tackar jag ödmjukast”.

**OMSORGSFULASTE ARBETE
STIPELULA MODELER
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET**

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser
hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Hafre-
Gryn
och
Hafre-
Mjöl

Gyllenhamar

**Gif barn den bästa näring och de växa
upp till friska människor.**

**Gif vuxna den bästa näring och de
förbli friska till sena ålderdomen.**

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmo-
derskurs i Stockholm.

**FORSLAG TILL MÅTORDNING FÖR
VECKAN 28 APRIL—4 MAJ 1912.**

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord;
fransk omelett med champinjoner;
mjölk; kaffe eller te med hafrekäx.
Middag: Kejsarsoppa, kokt makrill
med kaprissås och potatis; späckad
svinkarré med ryska ärtor; apelsinkomp-
pott med vispad grädda.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord;
»pytt i pannan» med rödbetor; mjölk;
kaffe eller te. Middag: Kalfriskassé
II med potatis; saftsoppa med skorpor.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord;
bräckt skinka med förlorade ägg;
mjölk; kaffe eller te. Middag: Pen-
sionatpuré med ostsmörgåsar; krom-
gädda med smör, pepparrot och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord;
fiskstufning i småkor (rester från tis-
dag); mjölk; kaffe eller te. Mid-
dag: Sjömansbiff; katrinplommon-
kompott med vispad grädda.

TORSdag. Frukost: Smörgåsbord;
färserade ägg II med grönsalad; mjölk;
kaffe eller te. Middag: Ärtor med
fläsk; syltpannkaka.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord;
plättar med sylt; mjölk; kaffe eller te.

Middag: Köttbullar med pressad po-
tatis; rabarberkräm med mjölk.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord;
pannbiff med potatis; mjölk; kaffe el-
ler te. Middag: Salt lax med stuvad
potatis; mannegrynsvålning.

RECEPT:

Färserade ägg II (f. 6 pers.).
3 ägg.
Köttfärs: 1 hg. benfritt oxkött,
1/2 hg. benfritt kalkkött, 30 gr. späck,
1 äggula, 1 msk. stötta skorpor, 1
tsk. salt, hvitpeppar, 1 tsk. fint hac-
kad syltlök, 4 msk. grädda.
Till panering: 1 ägg, 1 kkp.
stötta skorpor.
Till kokning: 1/2 kg. flöttyr.
Beredning: Äggen kokas 5 min.
afkylas i kallt vatten och skalas. Kött-
et torkas med en duk, urviden i hett
vatten, skäres i lilla bitar med spåret
i bitar och drifves 5 ggr. genom kött-
kvarn. Det stötes därefter med trästöt-
tills färsen blir smidig och jämn. Ägg-
gulorna vispas väl med grädden och
inarbetas matskedsvis i färsen tillika
med skorporna, kryddorna och syltlö-
ken. Färserna afsmakas noga.
De skalade äggen beklädas med kött-
färserna, rullas i stötta skorpor, därefter
i ett uppvispad ägget och så åter i
stötta skorpor. Färserna tillplattas i båda
ändar och får ligga i tim. för att
härda. Flöttyren upphettas och äggen
kokas däri, tills de äro vackert bruna.
Uppläggas på gräppapper, så att flötty-
ren får afrinna. De skäras i midt itta
tvärs öfver och en persiljekvist stic-
kes ned som grepe. De garneras med

**Köp Schweizer
Foulard-
Siden**

☞ Begär prof på våra nyheter för våren och som-
maren till klädnings- och blusar: Foulards, Voile,
Crêpe de Chine, Rayés, Eolienne, Mouseline 120
cm. bred, från 95 öre metern, i svart, vitt, enfärgadt och
kulört, äfvensom broderade blusar och klädnings-
i batist, ylle, lärft och siden.
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till
privatpersoner porto- och tullfritt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

salad och serveras med grönsalad i
skarpås eller med majonnäs som fru-
kosträtt.

Kromgädda (f. 6 pers.). 1 gädda
på 1 1/2 kg., 1 1/2 msk. ättika, 3 tsk.
salt (15 gr.), vatten, 7 gr. groft salt till
hvarje liter vatten.

Beredning: Fisken fjällas ej, ren-
sas, och när den är gniden med saltet
sammanslutes den på så sätt, att man
sticker en nål med ett snöre igenom
hufvud och stjärt; fisken ligger då
böjd vid serveringen och däraf namnet
kromgädda.

Den kokas med lefvern; när fenorna
lätt lossna, är den färdig, upplägges
på fiskfat med sil eller på bruten ser-
vett, garneras med persilja samt den
skurna lefvern och serveras med smält
smör och rifven pepparrot samt potatis.

Kaprissås (f. 6 pers.). 1 1/2 msk.
smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.),
5 dcl. fiskspad eller buljong, 1 dcl.
tjock grädda, 2 msk. hackad kapris,
1-2 msk. kaprisättika, salt, socker,
hvitpeppar, 1-2 äggulor, (1/2 msk.
kallt smör [10 gr.]).

Beredning: Smör och mjöl fräses
2 min., fiskspadet och grädden spädas
på och säsen får ett uppkok, afsmakas
med kryddorna och afredes med den
uppvispade äggulan. Om så önskas,
tillsättes sist det kalla smöret. Ser-
veras hufvudsakligen till fisk, men äf-
ven till kokt kalv- eller lammbringa.

Pannbiff (f. 6 pers.). 750 gr. ben-
fritt innanlår, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2
tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.),
2-3 rödlökar eller 1 stor portug. lök,
1-2 dcl. buljong.

Beredning: Köttet torkas med en
duk, urviden i hett vatten, skäres i
bitar och drifves 2 ggr. genom kött-
kvarn. Af färserna formas tunna eller
tjocka biffar, beroende på hvars och ens
smak, hvilka öfverhackas med en knif,
jämnas väl i kanterna och beströs med
en blandning af salt och peppar. Lö-
ken skalas, skäres i skivor och stekes
först i en del af smöret samt lägges
upp på midten af ett varmt serverings-
fat. Stekpannan sköljes ur med hett
vatten och upphettas öfver frisk eld,
så mycket smör lägges i att det täcker
pannans botten, när det är smält.
Då smöret är brunt, lägges biffarna
och stekas omkr. 2 min. på hvarje sida
eller tills de äro vackert bruna. De
läggas upp i krans omkring löken och
öfverhållas antingen med brynt smör
eller ock vispas stekpannan ur med
buljongen och säsen hälls öfver bif-
farna.

Kalfriskassé II (f. 6 pers.). 1 1/2
-2 kg. gödkalbringa, 1 1/2 lit. vatten,
2 msk. salt (30 gr.), 10 hvitpepparkorn,
2 morötter, 1 persiljestjälkar, 1 lager-
blad.

Sås: 2 msk. smör (40 gr.), 5 msk.
mjöl (50 gr.), 6 dcl. af spadet, salt,
hvitpeppar, 2 msk. finhackad persilja.
Beredning: Bringan torkas med en
duk, urviden i hett vatten, hugges
i jämna, vackra bitar, hvilka sättas
på i så mycket kokande vatten, att
det står jäms med köttet; skummas
väl och kryddorna, de ansade moröt-
terna och de sköljda persiljestjälkarna
läggas i. Köttet får därefter saktat koka
med tätt slutet lock, tills det är mört,
eller omkr. 1 1/2 tim.

Spadet silas, skummas väl, smör och
mjöl fräses 2 min., spadet tillsättes
och säsen får koka 5 min., hvarefter
den afsmakas med kryddorna och den
hackade persiljan. Säsen hälls öfver
köttet, som serveras med kokt potatis.

Katrinplommonkompott (f. 6
pers.). 4 hg. fina katrinplommon (om-
kring 36 st.), 1/2 lit. vatten, 3 msk.
socker (45 gr.).

Beredning: Plommonen sköljas yt-
terst väl i flera ljumma vatten och få
ligga i kallt vatten öfver natten. Vatt-
net afhålles och kokas upp med sockret,
plommonen lägges och få koka med
lock, tills de äro mjuka och utsvälda,
eller omkr. 10 min. De lägges i kom-
pottskål, och lagen kokas, tills den
är simmig, eller afredes med 1 tsk.
(5 gr.) potatismjöl och hälls öfver
plommonen. Serveras kall med vispad
grädda.

Fransk omelett med cham-
pinjoner (f. 3 pers.). 5 hela ägg,
1 äggula, salt, hvitpeppar.
Till pannan: 1 1/2 msk. smör
(30 gr.).
Till fyllning: 8 champinjoner,
1 1/2 msk. smör (30 gr.), 1/2 msk. mjöl
(5 gr.), 2 msk. champinjonspad, 3 msk.
grädda, salt, hvitpeppar.

Beredning: Champinjoner skäras
i skivor och fräses i smöret, tills det
är klart. Mjölet fräses därefter med
smöret 2 min., champinjonspadet samt
grädden tillsättes och säsen får koka
5 min. Svampen lägges i, stufningen
får ett uppkok och afsmakas. Äggen
och äggulan lägges i en spillkum, kryd-
das litet och slås med gaffel, tills de
äro blandade. Omelettpannan upphet-
tas, smöret fräses däri, men får ej
bli brunt, äggen hällas i och röras
hastigt med en bred gaffel, så att hela
massan blir jämnt upphettad. När
omeletten börjar stanna, stikes med
gaffeln varsamt fram och åter och
pannan skakas, för att omeletten ej
skall fästa vid botten eller bilda en
hård skorpa. Då omeletten är stelad,
formas den med gaffeln och ställes
hastigt öfver elden igen samt uppstäl-
les på varmt fat. Midt i omeletten
göres en skära, hvilken fylls med
champinjonsstufningen. Om så önskas,
garneras omeletten med 4 refflade
champinjoner, hvilka stekts i smör.

Späckad svinkarré (f. 6 pers.).
1 1/2 kg. karré med ben, 1/2 citron, 2

"GOOD"

Dam-Ulster

af prima homespun

Kr. 34.—.

Alla storlekar!

A.-B.

NORDISKA KOMANIET,
Stureplan, Stockholm.

Fin, hvit och fraîche bli
hy och hud, om man alltid tvättar
sig med **F. Paulis Ovicula (ägg)**
tvål, som innehåller de för huden
mest välgörande hygieniska ämnen
och balsamer. Erhöll guldmedalj
London 1900 såsom den bästa
toalettvål.

Linneväfnader
från Gestrilands Linneväfveri, Gefle,
äro erkändt förstklassiga.
Gynna våra ombud!
Katalog mot 20 öres porto.
Gestrilands Linneväfveri, GEFLE.

Annonsera i Idun!

DET ÄR GENOM SIN STORA DRYGHET

och de rika näringsämnenas
inbördes förhållande som

Van Houtens Cacao

blifver: i bruket
bäst och billigast.

**BÄST
ÄR**

**EKSTROMS
JÄSTMJÖL**
ÖREBRO KEM-TEKN. FABRIK.

**A. C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG SVRIGE**

Äkta Göteborgs-
Knäckebröd.
Hygienkontrollant:
Dr G. Hjort
af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

**Bäcksin's
Amerikanska
Jästpulver.**

Drygt — Billigt
— Verkningsfullt.

Hvarje morgon nybakadt
hvetebröd lika fort som kaffet
kokar. (Se härom i hvarje
bark innesluten bruksanvis-
ning.) Säljes öfverallt.

OSCAR BÄCKSIN, GÖTEBORG.

Välsmakande och därför
utan tillsatser lätt intagligt äfven af
barn är Vasens (f. d. Nordstjernans)
järnpreparat "Ferrol", organiskt lätt-
smält preparat. 0.97 % järn. På
alla apotek till 2 kr. fl.

**Fyrtornets
RADHEZ**

Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

Vid bakning af rågrbröd

Lagermans Bakpulver
Tomten.

Se bruksanvisningen.

**DET NUMERA
FÖRNÄMSTA
HVETEMJÖLET
ÄR**

KRISTAS PATENT

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITÉ! **BÄSTA UTFÖRANDE!**

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÄNDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
BEHÖRS-MANUFAKTUR- & KORTVARUAFÄRER.

tsk. salt (10 gr.), $\frac{1}{2}$ tsk. hvitpeppar, $\frac{1}{4}$ tsk. ingefära, 1 hg. katrinplommon, 3 del. vatten.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.), $\frac{1}{2}$ lit. kokande vatten, $\frac{1}{2}$ tsk. fast köttextrakt (4 gr.), $\frac{1}{2}$ tsk. salt (3 gr.).

Beredning: Det mesta fettet skäres försiktigt bort från karrén och benet lossas till hälften med en spetsig knif. Den torkas med en duk, urvriden i hett vatten, bultas lätt med fuktig klubba och gnides väl med citronen. Karrén ingides därefter med en blandning af salt, hvitpeppar och ingefära.

Katrinplommonen sköljas väl i ljumt vatten, förvällas 3 min. i 3 del. vatten spådet användes till spädning af steken. Plommonen urkärnas, skäras längs efter i två delar, och därmed späckas karrén i täta, jämna rader, hvarefter den bindes med fint segelgarn, förut doppadt i kokande vatten. Smöret brynes i en stekryta, karrén lägges i med köttsidan ned och brynes väl på alla sidor. Den spådes först med det heta plommonspådet och därefter med vatten tillsatt med köttextrakt och salt. Karrén får sakta steka med tätt slutet lock tills den är mör eller omkr 2 $\frac{1}{2}$ tim., hvarunder den öses öfver omkr. hvar 10:de minut. Den skäres och upplägges på benet, så att den ser hel ut, lägges på varmt fat och garneras med 2 hg. kokta katrinplommon och persilja eller salad. Serveras med brynt potatis och ryska ärter samt med det silade och skummade köttstycket, tillsatt med soja och kryddor eller ock med afredd sås.

Karrén kan späckas med 1 hg. späck i stället för med plommon och spådes mot slutet af stekning med 2 del. grädde, tillsatt med 2 tsk. soja.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 17.
DE MÄRKVÄRDIGA NAMNEN.

Under en järnvägsresa kommo några herrar, som tagit plats i samma kupé,

Elisabeth Östmans Husmoderskurs

— praktisk och teoretisk undervisning i huslig ekonomi —
börjar sin 22:a termin hösten 1912 i nyinredd tidsenlig lokal, Klarabergsgatan 40. Personhiss, duschrum, afklädningsrum med särskildt toalettrum; rymliga kök och matsalar.

Obs! Särskild undervisning i gas-spisars användning och skötsel. Prospekt erhållas och anmälningar mottagas af
ELISABETH ÖSTMAN, 34 Jakobsbergsgatan, 3 tr., Sthlm.
Riks Norrmalm 108. Allm. 93 02.

Förståndiga Mödrar

gifva icke sina barn det skadliga bönkaffet utan det nyttiga och hälsosamma KATHREINER. —
Ett $\frac{1}{2}$ kilopaket kostar 45 öre.

“Det är fråga om Eder hälsa.”

Idun

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 13.

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa priserna: Första priset: Fr. Mathilda Enander, Fristad. Andra priset: Herr Gustav Lamm, Näsby gård, Näsby.

Afdelningen “Tidsfördrif” återfinnes å Modebilagans sista sida.

SVAR

(Forts.)

i samspråk med hvarandra. Därunder framvisade en af dem sitt visittkort, som bar namnet

S. G. Bärgegren

och förklarade att hans namn var rätt märkvärdigt. Ty af de bokstäfver som ingingo i detsamma kunde äfven namnet på hans boningsort bildas.

»Samma egendomliga förhållande är det med mitt namn», yttrade en annan heire, som var bosatt i utlandet. Hans visittkort bar följande namn:

Sigfr. Ohlsen.

»Äfven jag kan påvisa något liknande», sade en tredje. »De bokstäfver, som bilda mitt namn,

E. T. Kärndaal

beteckna också, fastän i annan ordning, min titel.»

Slutligen visade äfven en fjärde herre sitt visittkort, på hvilket lästes:

Ragnar D. Eketörn.

»Detta namn», sade han, innehåller de bokstäfver som beteckna min titel, men dessutom de som gifva namnet på den stad, i hvilken jag bor.»

Hvilka äro dessa herrars titlar och boningsorter?

Gerland.

Lösning insändes, undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 12 maj 1912. Å kuvertet bör angifvas pristäfling n: r 17.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad bågare eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

Ni löper stor risk, om Ni ej dagligen använder F. Paulis Azymol med vätesperoxid. Bland alla munvatten har F. Paulis Azymol enligt samsämmande intyg den angenämaste smaken och den kraftigaste antiseptiska verkan.

I UTBYT mot medicinsk gymnastisk behandling önskar gymnastiklärare möblerad sommarbostad på landet på minst 2 rum och kök för sig och sin familj. Svar till »Kapten» under adr. S. Gummelii Annonbyrå,

Pianolektioner.

Undertecknad, flerårig elev af hr Rich. Anderson och musiklärarinna i Linköping, önskar komma i treflig familj på landet för att mot fritt vivre undervisa i pianospelning fr. 20 juni till omkr. 15 aug. Hilma Tersmeden, Linköping.

ALLA SNÄLLA BARN

THULE
FÅ MORGN OCH AFTON
THULE-CACAO

erhållas lön och där eleven får deltaga i alla förekommande arbeten och därför med fritt och intresse rätt snart kan förvärva sig nödig praktik och erforderliga kunskaper.

Af hvad jag här sagt framgår, att jag varmt vill förorda arbetet i den friska naturen. Skulle ej trädgårdsarbetet (eller annan gren inom landtbruket) tilltala framställaren af frågan, vill jag därför framsäga en uppmaning. Välj ett yrke, som förlägger verksamheten till landet!

D. K.

N: r 89. Den bästa och mest rikblommande kantväxt »Blomväs» gärna kan välja är onekligen Tusenskönan (Bellis perennis). Den blommar från tidigt på våren, hela sommaren och långt in på hösten. Den finns ju andra vackra kantväxter, men om det skall vara af de perenna (fleråriga) finns ingen bättre att rekommendera.

Anna H—m.

N: r 90. För att i Sverige kunna ingå civiläktenskap mellan finska medborgare fordras, att personerna i fråga skola vara skrifna i församling i Sverige (t. ex. finska församlingen i Stockholm) samt därifrån kunna företede hinderslöshetsbetyg för bägge kontrahenterna, utvisande att tvänne okönlrade lysningar ägt rum i den svenska församling, där kvinnan är skrifven. Med dessa betyg i handen begifva sig bägge personerna upp till Stockholms rådstufvurätt samt förhöra sig där,

när äktenskapet kan få afslutas. I regel torde detta få ske — om papperen äro i ordning — redan dagen därpå. Enl. hvad jag erfarit låter en del kronofogdar i Sverige viga på lysningsattester, utfärdade i Finland och legaliserade af svenskt konsulat därstädes. Detta torde dock ej stå i full öfverensstämmelse med lagens anda och mening och har också af Stockholms borgmästare varit föremål för anmälan till vederbörande myndighet.

Ruth T.

N: r 91. Afrådes vänligast. Jag har en bekant väninna, som ännu inte fått fast plats, trots hon äger de utmärktaste betyg. Egna är åt hushåll i stället så får ni efter lärotiden plats med ens.

N: r 92. Det behöfs ej att någon särskild person ställer sig i spetsen för detta arbete. Att insamla medicinalväxter är ett lätt arbete sedan man blott vet hvilka växter som skola insamlas och hur de skola beredas. Kan inte folkskolläraren i den trakt där ni bor ställa sig i spetsen, då arbetet ju göres om sommaren?

Faster.

— Svenska medicinalväxtföreningen, adress apoteket Leoparden, Stockholm, Va, lämnar upplysning om hvilka apoteksväxter, som löna sig att insamlas och huru man bör gå tillväga vid insamlingen. Medicinalväxtföreningen lämnar äfven anvisning på afsätt-

Schweizer
Broderier

Köb

Sändas direkt från Schweiz tull- och portofritt till bostaden.

Klädningsar från Kr. 19.80.   **Blusar** från Kr. 5.65.

Barnklädningar från Kr. 12.50.

Bästa Schweizer-broderier på bastist, voile, ylle och de modernaste sidentygerna.

Rekvirera redan i dag. Profver och Pariser-modeplanscher, fås gratis.

Profver på våra sista Schweizer-sidentygter äfven gratis på begäran.

Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz).

BIKUPAN,

21 Klarabergsgatan 21,
rekommenderar sin tillverkning af linneutstyrselar, såväl maskin- som handsydd.

Förstklassigt arbete.
Finaste materialier.
Moderata priser.

DR. SÖMMES MENTHYMOL-SNUV-INHALATOR

användes vid akuta och kroniska sjukdomar i näsa, hals, strupe och luftrör.

Praktisk och billig!

Erhålles å apotek och i drogerläffärer
Generaldepot: KUNGS GATAN 17, STOCKHOLM.

En liten fin agentur erbjudes affärsvana damer och herrar. Försäljning endast till handlande. God provision. Svar till »Generalagentur», Sundsvall p. r.

Kombinerad Bosättnings- och Lifförsäkring

är det mest praktiska sätt att erhålla eget hem. Prospekt och upplysningar erhållas gratis och franko.

A. B. Nordiska Kompaniet. Stockholm.

Privata Högre Lärarinne-seminarium i Stockholm, Riddaregatan 23.

En lägre, tvåårig kurs, som utbildar lärarinnor för skolans lägre och mellersta klasser samt för hemmen. Afgangsexamen därifrån medför s. k. lägre kompetens.

En högre kurs, afsedd för fackutbildning. Inträdesfordringar: afgångsbetyg från lägre kursen jämte vitsord om undervisningsverksamhet. Afgångsexamen från denna kurs medför s. k. högre kompetens.

Närmare upplysningar lämnas af läroverkets föreståndarinna, fröken *Sofi Anderson*; mottagn. onsd. och lörd. kl. 1-2. Ansökningar till seminariet böra vara inlämnade före den 11 juni.

STYRELSEN.

Prenumerera på **Idun**

SVENSKA KURORTFÖRENINGEN.

- Adolfsberg** Brunns- och Badanstalt. 1 Juni—31 Augusti. Inlandsnatur, barr- och löfskog. Billiga lefnadskostnader. Läkare: *Eman Larsson*, Örebro.
- Bie** Vattenkuranstalt. Kneippbad. Skogs-luft. Enkel och sträng lefnadsordning. Läkare: *Astley Levin*, Sthlm.
- Borg** Kneippbad. Sommar- och vinterkurort. Alla slags bad, kneippkur, solbad. Företrädesvis beh.: Gikt, reumatism, arterioskleros, nervsjukdomar. Läk.: *W. Bergwall*.
- Borgholm** Kurort och hafsbad med syd-ländskt klimat. Utmärkta bad. Tidsegenlig utrustning. Väl fungerande vatten- och kloakledning. Läkare: *J. O. A. Bergqvist*, 38 Linnég., Sthlm.
- Båstads** Hafsbad o. Kuranstalt 1 juni—1 sept. Mildt, jämnt klimat, härligt läge, en af västkustens naturkända badorter. Läkare: *Dr. G. Krikortz*. Sjukgymn. *E. Granfelt*.
- Dalarö** Hafsbad. Väll. kur- och rekreatiort. Naturskönt läge; hälsosamt klimat. Gytjtje-, tallbarrs-, kolsyrebad etc., sjukg. Läkare: *G. Heyman*. Uppl. D. Uthyr.-byrå. R. 21.
- Djursåtra** Brunn. Versås. Lugnt, stilla, enkelt. Högt och fritt läge. Järnkällor. Vål serverade bad. Hel-luft. Omsorgsfull massagebehandling. Billigt. Läkare: *D. Liljeqvist*, Uppsala.
- Fiskebäckskil** Hafskuranstalt vid Västkusten. Ren, dammfri hafsluft. Alla sorters bad. Massage och sjukgymn. Billiga lefnadskostnader. Läkare: *Nils Tidmark*.
- Fjällnäs** Sveriges högst belägna luftkurort i björkskogsbältet. Lämplig rekreatiort. Härlig fjällnatur, godt bord, ca 60 rum. Säsongs-juni—aug. Läkare: *H. Rudberg*, Uppsala.
- Grennaforssa** vid södra stambanan. Berömd järnkälla. Gytjtje- o. medic. bad. Mildt barrskogskli-mat, härlig luft, Sjö. Boat. i brunns-park. Adr.: *Moheda*. Läkare: *O. F. Nyquist*.
- Helsjöns** Gytjtjebad och kuranstalt. Alla bruk, badf., spec. gytjtjem.-b. Godt bord. Postadr.: *Horred*. Rikst. Läk.: *Dr. G. Abrahamson* 1/2-15/7. Dr. K. O. *Vetterqvist*, 15/7-1/8.
- Hjo** Badanstalt. Sundaste läge i den för-tjusande Guldkroken vid Vettern. Utm. bad. Goda bost. Läk.: *Dr. Erik Teng-strand*. Sthlm. För gymn. o. mass. *Dr. Hj. Ekberg*, Sthlm.
- Hälsans** Brunnsanst. Hälsingborg, vid Öresund. Radioaktiv, koksalt- o. järnkälla. Alla badf. Reumatism, mag-sjukd., skroful. åkomor. Läkare: *Dr. A. Björkman*, Hälsingborg.
- Johannisdal** Hälsobrunn o. badanstalt 1,5 km. fr. Kö-ping. Öppen 4 juni—medio af augusti. Järnkälla med *ovanligt hög radio-aktivitet*. Läk.: *G. Ericsson*, Köping.
- Lannaskede** Härl. läge & Småländska höglandets skogrik trakt. Berömd järnkälla, naturl. radioaktivt vatten. Alla bruk, badf. Kneipp. Säs.: börj. 1 juni. Läk.: *Sigge Wikander*, Sthlm.
- Ljungskile** Förträfflig rekreatiort, med väl serverade bad. Apotek. Järnkälla. Nytt societetshus. Öppen 1 Juni—1 evt. 15 Sept. Ångb.- o. järnvägsst. Läkare: *Nath. Dahlberg*.

- Loka** vid Bergsl. järnv. Säs. 7 juni—7 aug. Terminsindeln. Benmat., hjärtfel, neurastheni. Berömda gytjtjebad jämte alla vanl. badf. Överläk. *Dr. G. Rystedt*, Sthlm.
- Lundsbrunn** Hälsobrunn och badanstalt. Högt och torrt läge i naturkönt trakt nära Kinnekulle. Berömd järnkälla, starkt radioaktiv. Billigt. Läk.: *E. Pontén*, Göteborg.
- Lycorna** Hafsbad och klimatisk kurort i härlig natur & väst-kusten, krsand af yppiga, skogsklädda höjder. Läk.: *Olof H:son Forssell*, Sthlm.
- Lysekil** Klimatisk kur- och rekreatiort. Utmärkta gytjtje-, krenzna-cher-, half- och hafsbad, sjukgymnastik, massage. Tidsegenliga anläggningar, billiga priser. Läkare: *Prof. A. Wide*, Sthlm.
- Malen, Båstad.** Fullständig kurort. Varm- och hafsbad. Vidsträckt barrskog. Sjukgymnastik, brunnsdrickning, dietisk behandling. Lektuga. Lekleda-rinna. Läkare: *L. Reuter*, Sthlm.
- Marstrand** Hafskuranstalt med ut-märkta bad, spec. gytjtje-bad, goda kommunikationer, billiga lefnadskostnader. Läkare: *J. Bauman*, Marstrand.
- Medevi** Skogssanatorium. Berömda järnkällor med radioaktiv utstrålning. Utmärkta gytjtje- o. halfbad. Sol- o. luft-bad. Kalla bad i Vättern. Terrängkur. Diet. bord. Läk.: *G. Bergmark*, Uppsala.
- Mörsils Sanatorium** i bröstsjuka, Jämtland. Öppet året om. Ren, stark, fjällluft. Första kl. bord. Elektrisk belysn. Rikst. Överläk.: *T. Horney*, Mörsil.
- Mösseberg** Vattenkur. o. sanatorium, 1,100 fot ö.h. Öppet hela året. Nauheimerb. med fyt. kols., elektr. ljusb. Inhalatorium. Röntgen- o. Högfrek-vensafd. Läk.: *Fr. Odinius*, Sthlm.
- Nybro** Brunn- och badanstalt. Skogs-klimat m. praktiskt barrskog. Torr grusgrund. Varmbad. Solbad. El. glödljus. Nauheimerb. med flytande kolsyra. Billigt. Läk.: *Doc. Kj. O. af Klercker*, Lund.
- Nynäs Hafsbad** vid Nynäshamn modern, förskklassig sommar- och vinterkurort med fullst. vattenkurant. och alla moderna kurmedel. Läkare: *Emil Zander* o. *E. Frick*.
- Porla** Brunn. Berömda, kraftiga järnvatten. Fullst. badanstalt. I termin: 1 juni—1 juli; II termin 5 juli—2 aug. Postadr.: *Porla*. Läkare: *Lifmedikus E. O. Lidin*, Sthlm.
- Ramlösa** 15 maj—1 sept. Järn- och alk. källa; gytjtje-. Radio-genkur. Spec. diet för socker-, gikt-, njursj- och afmagringskur. Läk.: *Professor K. Petren* och *M. Ljungdahl*, Lund.
- Ronneby** Brunn. Starkaste järnkällor, massage-, ljus-, hafsbad, kallvattenkur, dietkur, radiumkur. Läk.: *Prof. G. Forssner*, Uppsala. Ensk. praktisera dir *Rietz*, dir *Åberg*, prof. *Henschen*.
- Rostock** hälsobrunn och badanst. invid Kroppefjäll. Naturskönt, fridfullt o. lämpl. för sitt ändamål. Ytterst moderata priser. Stin och adr.: *Dals-Rostock*. F. Provinsiallök. *Carl Lundgren*, Her-nösand.
- Ryds** Brunn- och badanstalt. Sve-riges äldsta kneippkuranstalt. Naturskönt läge. Barrskog och insjöar. Lugnt och stilla. Läkare: *K. Lindeberg*, Karls-hamn.

- Saltsjöbaden** Sanatorium o. badanstalt. *Nylinnätadt* Radiuminstitut. Rum från 1,50. Över-läkare *Dr. Olof Sandberg*.
- Skagersbrunn** vatten- och luftkurort med järnkällor i Östra Värml. Vackert läge vid sjön Skagern. Härl. barrskog. Alla badf. Sommarsäs. 1/6-1/8. Läk.: *Nils G. Marén*, Uppsala.
- Strömstad** Hafskuranstalt. Skyddadt läge. Mildt hafsklimat. Berömda gytjtjebad. Järnkälla. Säsongs 1 juni—15 sept. Läkare: *A. Berghel*, Stockholm.
- Sätra** Brunn. 1,4 mil från Sala. Daglig varustrafik, på beställn. automobil. Gytjtjebad, gymnastik, massage; särskild matordning för magsjuka. Öppen 10 juni—10 aug. Läkare: *R. Friberger*, Uppsala.
- Söderköping** Brunn och bad. Fullständig badkur. Nauheimerbad. Elektr. ljusb. Sjukgymn., mass. och helluftsbek. Utm. skogspromen. Enk. lefnadssätt. Läk.: *R. Ålmberg*, Sthlm.
- Södertelje** Badinr. Öppet året om. Nytt badhus och societets-hus. *Tvålmassageb.*, el. *ljusb.* Läkare: *Axel Hellstenius*, Sthlm. För mass. o. gymn. dir *N. Wennström*, Sthlm.
- Tranås** Vattenkuranstalt, öppet året om. Alla varma och kalla bad. Fullst. Kneippbehandling. Mild och ren luft. Naturskönt läge, vidsträckt barrskog. Billiga priser. Läkare: *H. Tham*, Tranås.
- Trosa** Bad- och sommarvistelseort. Naturskönt läge. Ren och stärkande luft. Utmärkta varm- och saltsjöbad. Tvänne läkare på platsen.
- Tulseboda** Brunns- o. kurort. Kyrkhult, Blekinge, öppen 1 juni—1 sept. Naturskönt skogstrakt. Stark järnkälla. Utm. bad. Apotek. Bill. lefnadskostnader. Läkare: *E. Kinwall*.
- Tyringe** Badanstalt & sanatorium. Öppet året om. Alla nu brukl. bad-former. Naturskönt läge. Ren, stärkande luft. Mildt syd. klimat. Billiga lefnadskostnader. Läkare: *O. Reimers*, Tyringe.
- Ulricehamns** Sanatorium och badanstalt. Öppet året om. Vidstr. skogsomr. Mer än 800 m. öv. hafvet. Alla brukliga badformer, äfven elektriska. Läk.: *Joh. A. Andersson*, Ulricehamn.
- Varberg** Hafsbad och gytjtjebadanstalt. Bästa hafsbad, spec. gytjtjebad. Elektr. ljusb. Billiga afgifter och lefnadskostnader. Läkare: *Lifmedikus Emil Jacobson*, Stockholm.
- Visby** Varmbad- och Kneippkur-anstalt. Mildt ö-klimat. Nytt: Kn ipp-bygn genom spärvgård förenad m. staden. Hafsb. v. öppna stranden! Solbad m. dusch i skogen! Läk.: *K. Kallenberg*, Sthlm.
- Vermlands Eda** Vattenkuranstalt. Järnkälla 10/6-31/8, natursk., högt läge, milsvida skogar. Gytjtje-, sol- och sandbad, massage, sjukg. elektr. Läk.: *Dr. Bertel Möller*, Stockholm.
- Öregrund** Hafsb.-anst. Härl., friskt läge. Goda o. bill. lefn-förh. Lifliga ångbåtskommunikationer. Gytjtje- & Nauheimerbad. Läkare: *Viktor Huss*, Öregrund.
- Östhammar** Hafsbadanstalt. Skyddadt läge vid vik af Ålands haf. Berömda gytjtje- och tvålmassagebad för gikt och reumatism. Härlig haf- och skogsluft. Läk.: *Dr. Henrik Berg*, Sthlm.

Medicinska förfrågningar besvaras af resp. läkare och för närmare upplysningar hänvisas till den af Sv. Kurortförening utgifna publikationen »Svenska Bad- och Kurorter» (tillgänglig i bokhandeln) och till de olika kurorternas prospekt som erhållas genom kamrerkontoren samt Svensk Bad- och Turisttidning och Svenska Turistföreningen i Stockholm.

Idun

1912 års KATALOG

Linneblusar, Klädningar o. Hvitbrodyr utkommen.

Sändes gratis och franko. Försäljning direkt till privatpersoner. Agenter antagas mot hög provision. Sv. Konstväfnadsaffären, Björnlunda.

Örebro Husmoderskola som erh. guldmedalj för sömn. och konserv. börjar sin 12:e kurs d. 22 aug. 1912. Prospekt gm. Fru Alf. Rystedt.

Crème de Cholepalmine,
utmärkt antiseptiskt hudmedel,
säljes i tuber à 30 öre hos Herrar *Speceri-, Fürg- och Parfymhandlande m. f. samt & Apoteken.*

Husqvarna Strykugnar och Strykjärn

rekommen-deras.
Obs! Den väl utförda slipningen på Husqvarna strykjärn!

kan bara bli värre. Bry er inte om det. Man vänjer sig vid att se ett fruntimmer med mustascher och skulle till sist rent af tycka att det inte var hon, om hon inte hade just dessa mustascher. Jag kände en fru, som hade stora, svarta mustascher och de rent af klädde henne, gaf henne ett markeradt utseende. Var ni glad öfver att inte ha eller få något annat att vara förtviflad öfver, än det nämnda. Tala inte för mycket om det, låtsa som ingenting, så säga människorna ingenting, när de bara se att ni själf tar saken lugnt. Tro mig. Tänk på ert arbete, intressera er för naturens studium, för läsning, och först och sist för människor, och att hjälpa dem, så blir det nämnda bara en liten punkt och inte något som gör er förtviflad. Ebon.

Iduns Modellkatalog N: 3

för våren och sommaren utkommer 1:sta veckan i maj. Pris: 30 öre.

En väninna till mig har undergått behandling med Röntgenstrålar så att det agerande håret alldeles försvann. Samma verkan har också elektrolys. Denna behandling är ganska billig, då de flesta af våra läkare numera kan den. — Använd framför allt inga billiga salvor, ty de förvärra blott det onda. Faster.

N: 100. För kafé måste lösas rättigheter och fordras nog mera kapital vid starten. Pris å måltidsinackorering varierar mellan 30 à 60 kr., allt efter matens beskaffenhet. Hvar i Stockholm beror väl på hvar man kan få en treflig, modern våning. K.

Magen reglerar världen. En frisk mage vilkoret för god hälsa.

Magen reglerar världen — hur ofta erfara vi inte dagligen sanningen av detta gamla påstående. Från magen stamma som bekant en mängd af våra sjukdomar; de förorsakas ofta av den mat vi äta, den drock vi dricka; de botas ofta av den medicin vi taga in. Men långt innan sjukdomarne inställa sig, har magen den största betydelse för vår valbefinnande. Hur kan ej en olämplig föda stämna ned vårt humör, göra oss olustiga och mindre arbetsföra, under det att, som passar vår mage och smakar oss, skänker oss den bästa vigör och energi. Alltså: vi böra noga giva akt på att vi äta och dricka det som passar oss.

Alltför länge har vi svenskar varit hängivna kaffedrickare på morgnarne och det finns ju ställen på landet, där kaffepannan hålles varm hela dagen. Och likväl veta vi nästan alla, vilken fiende kaffet är till en sund och frisk mage. Men ännu ha ej alla erfart, vilken utmärkt ersättning havregröten är för morgonkaffet.

Havregröten är ej, som den oerfarne tror, någon intetsmakande anrättning som vi böra äta endast för att rädda vår mage. Den är tvärtom en ytterst delikat frukostträtt, vilken ingen, som en gång vant sig vid den, vill byta ut mot något annat. Efter en tallrik havregrötsgröt, intagen på fastande mage, griper man sig an med den övriga frukosten, vilken nu smakar bättre än utan gröt som förrätt. Efter havregröten blir man nämligen aldrig däst eller tung i magen, trots det att den är mycket näringsrik.

För nervösa personer med ansträngande arbete är havregröten ett idealiskt födoämne, genom dess lättsmält-het kommer magen i god funktion och verkar lugnande på nervsystemet. Även för barn är havregrötsgröten en mycket lämplig näring. Föräldrar, som vilja uppfostra sina barn till friska män och kvinnor utan nervsjukdomar, böra aldrig giva dem kaffe utan i stället en duktig tallrik havregröt varje morgon. Ett nytt, sunt och handlingskraftigt släkte skall helt säkert välsigna den goda havregröten, så prosaiskt det låter.

Den som ämnar följa ett av de mest förstärkande råd i dietiskt hänseende, nämligen att dagligen äta havregröt, han bör dock se till att han från första början får det allra bästa, som kan fås. Köp därför såsom prov **ett originalpaket**

Då har Ni garanti för att få världens erkänt bästa havregryn i hygienisk och aptitlig förpackning. Ett 1/2-kg-paket kostar endast 30 öre och därav erhålles cirka 15 portioner delikat härlig gröt. I varje paket ligger ett litet häfte med recept och råd för tillagning av 17 olika hafrerätter.

Man tröttnar aldrig på att äta AXA Havregröt, om den tillagas rätt. AXA Havregröt i originalpaketer koka på 3 minuter efter det gröten kommit i kok. Gröten bör ej koka för länge, enär den då gärna blir slemmig och förlorar i arom.

Tillverkningen står under ständig kontroll av Stadskemisten Hr Dr: J. E. Alén, Göteborg.

Från **YSTAD** HAPARANDA
användes **YVY** tvål.
Säljes i hvarje välsorterad parfym- och herrekeringsaffär för 50 öre pr st.
Österlin & Ulrikssons Kem. Tekn. Fabrik, - YSTAD -

Irländsk virkning
och äkta Point Lace. Undervisning meddelas af Fru Hellberg, 4 Torsteng. Allm. Tel. 128 60. Riks. 127 45

HVAR ÄR RÄTTA PLATSEN för en liten pappers- och tidsnings- eller sybehörskortaffär i lifligt samhälle, gärna med badort i närheten. Tacksam för svar märkt »Tillförlitligt», Iduns exp. f. v. b.

Att själv måla (lackera) möbler m. m. är en enkel sak för hvem som helst med Ripolin. 84 färgtoner. Torkar fort med en porslinliknande glans. Otroligt hållbar. En bok "Om dekoration och målning" jämte fullständiga färgskalor erhålles gratis och franko. Le Ripolin, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

KALMAR VAPEN
Oöfverträffadt Hvete-kärnmjöli

Döden är säker

för vågohyra, (skäktor, kackerlackor) om utrotning verkställs med det pat. preparatet som ej endast dödar såväl vägglössen som deras ägg, utan genom att förstöra näringskällorna omöjliggör för alltid deras existens i de behandlade rummen och möblerna. Odium är luktfritt och oskadligt för tyg, färg och trä. Erhålles i fl. à 1.50 och 0.60 à Apotek, i Färg-, Kem. affärer m. fl. eller från

Odium
Tjenniska Fabriken ODIDIUM, Malmö.

Bästa järnmedel utmärkt styrkande Föreskrifves af många läkare.

Ferrin
Apoteket Lejonet, Malmö.
Finnes äfven i form af Tabletter.
Fås på apoteken.

Det bästa beviset för att en vara verkligen är bra, är att försäljningen under en lång följd af år visar stadig ökning.

Husqvarna
Kokspisar
är det fabrikat, som sedan länge säljes mest. Prisk. på beg. gratis.

MALMÖ BEST PATENT
Malmö Stora Walskräm

Det bästa hvetemjölet

För engelska sjukan,

som bryter ut vid alla åldrar intill 40 år, fås säker hjälp med utvärter medel af undertecknad, som har 3 års praktik i Engelska sjukans behandling. De mest framträdande symptomen äro blodfattigdom, slappa armar o. ben, gnatigt lynne, ingen söm, ingen aptit, somliga äta mycket, mer magra ändå, kroppen blir upplöst i slem som stockar sig i lederna och medföra kyla, klåda och utslag. Blie ej slemmet utrensadt brytes kroppen sönder. Ingen behöver res hit. Beskrifv symptomerna. Sneda lemman kunna bli återställda. Bre besvaras mot dubbel porto. Tussentals intyg finnas.
Hanna Bengtsson, Malmö
Regementsgatan 82.

FABRIKS.

MÄRKE.
Winborgs

TORRA GULA SENAP
"Extra Superfine"
på bleckburkar med gul etikett, jämnogod med den bästa importerade och prisbelönad med

Guldmedalj
för "framgångsrik täflan med utlandet"
Tillagad Senap i glasburkar, Vinätika, Vinaigre, Specialsoja m. m.
Försäljes af Herrar Specieri- och Viktualiehandlande.
A.-B. TH. WINBORG & Co.,
Stockholm.
Kungl. Hofleverantör.

LEDIGA PLATSER

På grund af annonsmängden i detta nr äro annonserna om lediga platser placerade i bilagan på sid. 3.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafreströms spislar. Dessa baka bättre än alla andra, då ugnen uppvärms fullkomligt jämt. Begär priskurant, gratis och franko från Bruket, Klafreström.

PLATSSÖKANDE

ELEMENTARBILDAD FLICKA, blifvande skolköksläroarinna, önskar, för vinnande af praktik, plats under sommarmånaderna i familj på landet, för att gå frun tillhanda i husliga göromål. Svar till »18 år», Kristianstad p. r. BARNSKÖTERSKA (utbildad) önskar plats i eller 15 maj i familj i stad eller på landet att sköta spädbarn eller större. Svar märkt »Pålitlig, 18 år», Iduns exp. f. v. b.

VÄF- och HANDARBETS LÄRARINNA som i 10 år undervisar å anstalt för sinnesslöa, önskar dylik plats i skola eller på arbetshem. Svar märkt »Hösten 1912», Iduns exp.

UNG FLICKA önskar plats där jungfru finnes i prästgård eller bättre hem på landet att gå frun tillhanda mot fritt vivre. Familjemedlem. Han genomgått handelsskola. Svar emotets tacksamt till »17 år», Iduns exp.

UNG läroarinna önskar under två sommarmån. (helst fr. d. 15 juni till d. 15 aug.) att läsa med mindre barn. Svar till »Läroarinna», Iduns exp.

21-ÅRIG SKÅNSK FLICKA önskar pl. till 15 maj som sällskap och värderinna åt sjuk; deltagar gärna i kontorsgöromål. Tacksam för svar till »Verklig hjälp», Iduns exp.

KVINNLIG GYMNASTIKDIRKTÖR önskar plats vid badort. Svar till »Sommaren 1912», Lund p. r.

FÖRLOFVAD FLICKA önskar som hjälp och sällskap medfölja äldre dam eller familj på utländsk resa. Svar tacksamt till »Ester 1912», Iduns exp.

SMÅSKOLLÄRARINNA med goda betyg önskar under sommarmånaderna plats i familj. Har lust och fallenhet för hushållsgöromål. Svar till »26 år», Iduns exp.

LÄRARINNA önskar under sommarmånaderna plats i god familj, att gå frun till handa. Äfven villig undervisa barn. Fritt vivre. Svar till »Familjemedlem», Anäset, Stensäter.

ENKEL FLICKA, af god familj önskar plats i maj till Präst- eller Herrgård, där hon under husmoders ledning, får deltaga i allt hvad som hör till ett hems skötande. (Villig erlagga någon betalning). Svar till »Maj», Eskilstuna p. r.

EN 19-ÅRIG ANSPRAKSLÖS FLICKA som tagit realskoleexamen, önskar medfölja något herrskap till landet för att vara husmodern behjälplig med barnen, är kunnig i sömnad och handarbeten. Svar till »19 år» p. r. Katrineholm.

FLICKA som är kunnig i sömnad önskar plats i bättre familj att biträda i hushållet. Lön och fri resa önskas. Svar märkt »A. O. E. W.», Axvall p. r.

UNG hushållsven flicka som genomgått Husmoderskurs, van vid ett hems skötande, önskar god plats att som hjälp och sällskap deltaga i husliga sysslor. Lön önskas. Svar till »Husmoders hjälp», Iduns exp.

23-ÅRIG NORRLÄNDSKA önskar plats i god familj, helst religiös, i södra eller mellersta Sverige, under sommaren från 1 juni för att deltaga i husliga sysslor. Svar tacksamt »23 år», Iduns exp.

EN 25-ÅRIG LÄRARINNA önskar plats hos snällt herrskap, helst i prästgård från den 15 juni till 1 sept. Är villig att deltaga i alla i huset förekommande göromål. Inga löneanspråk. Svar mottagas med tacksamhet märkt »A. R.», Bjurholm.

ENKEL, ordentlig landsflicka, 26 år, något kunnig i inom hus förekommande göromål, söker plats som ensam tjänarinnas i mindre familj i stad eller på landet. Gog handledning af husmodern i början önskvärd. Tacksam för svar till Dahlgren, Kuagsgat. 57 I, (Svensk Export), Sthlm.

KV. SJUKGYMNAST, väl hemmastadd utomlands, mycket resvan och språkkunnig önskar medfölja familj eller ensam person utomlands. Svar till »God hjälp», under adr. S. Gumellii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

LANDBRUKAREDOTTER, 27 år, af god familj önskar plats till den 15 maj eller 1 juni som fruns verkliga hjälp och sällskap (där jungfru finnes). Har genomgått hushållskurs och är van vid allt som förekommer i ett hem, såsom matlagning, klädsömnad, handarbete o. s. v. Tacksam för svar till »Pålitlig», Ingelstråde p. r.

ANSPRAKSLÖS småskoleläroarinna önskar, mot fritt vivre, plats under sommarmånaderna i familj, att hjälpa till med förekommande göromål. Svar till »Skogsbygd», Iduns exp. f. v. b.

I GODT HEM i stad eller på landet, där jungfru finnes, sökes plats af bildad, hushållsven flicka som hushållsfröken eller husmoders hjälp. Kunnig i matlagning, bakning, alla husliga bestyr. Goda rek. Svar »Sonja Arbetsamma, Sv. Telegrambyrå», Sthlm f. v. b.

Husföreständarinneplats i bättre hem, önskas till våren, af enkel flicka, fullt van att på egen hand förestå sådant. Håist några personers hushåll och där jungfru finnes. Goda betyg och referenser. Svar tacksamt till »28 år», Annonskontoret Svea, Norrköping.

Informatorsplats önskas under sommaren af ung Stockholmsläroare. Undervisn. i vanl. skolämnen, tyska och musik. Svar till »Fina betyg», Iduns exp., Sthlm.

ANGENÄM inackordering erhålles på Långbanshyttans pensionat i Värmland. Godt bord, ljusa rum, förtjusande natur, sjö, hög luft, björk- och barrskogar, bil- och cykelvägar. Piano Riks. i pensionatet, Filipstad 184, adr. Pensionatet Långbanshyttan.

UNDER SKICKLIG föreständarinnas ledning mottagas hushållselever såväl i enklare som finare matlagn. som ock i ett hems skötande. För klena damer som önska rekreation och sysselsättning sårdeles lämpligt. Pensionatet Långbanshyttan (Värmland).

LONDON. Alwney College, Canonbury. Flickor och unga damer mottagas. God inack. Konf. hem. Utm. ref. Goda lektioner. Trädg. Tennis. Kr. 60 pr måned.

KONFIRMATIONSUNDERVISNING för flickor meddelas af undertecknad under 5 veckor fr. o. m. 1 juli. Pris 175 kr. för underv. och inackordering. Josef Lindblad, Komminister, Grenna.

BJÖRKSÖNDENS SOMMARHEM rekommenderas. Högst läge, ren luft, skog och sjö. Moderat pris. Adr. Gårdsjö station.

TRE FLIG TYSK PRÄSTGÅRD på Rügen emottages några svenska damer. Afgiften pr måned 120 M. Svensk refer. Pastor Cyrus Bobbin, Rügen.

Pensionat ALMVIK vid sjön Möckeln nyinrättadt i år med utsikt öfver sjön och tilltråde till Sjögårds Park emottager gäster fr. o. m. den 1:sta juli. Tillfälle till bad, fiske och båttärfder på Möckeln afvensom härliga skogspromenader i pensionatets närhet. Pensionatet disponerar komfartabla equipager för utfärdar i den vackra omgifningen. Godt bord! Växthus finnes. Närmare genom korrespondens med: Pensionat ALMVIK, Sjögård pr ELMHULT.

A STÖRRE EGENDOM där ungdom finnes och tillfälle till sport (tennis m. m.) gifves önskas inackordering 5 à 6 veckor under försommaren för ung flicka af god familj. Svar med uppgift om pris m. m. till »M. 20», Iduns exp.

I MUSIKALISK officersfamilj på landet i N. Småland, härlig skogstrakt med sjö, emottagas sommarinackorderingar. Pris 65 kr. pr mån. Svar till »Majorsfru», Stockholm, Smål. g. 31 b. III. Rikst. norr 6 22.

I DET VACKRA MÖLKOM. nära station, uthvres för sommaren två stora, trefliga rum med hel inackordering. Maria Olsson, Marielund, Molkom.

INACKORDERING i Värmland önskar ung dam på större egendom eller i prästgård, där ungdom finnes, tiden 15 maj-1 juli. Svar med prisuppgift och ref. till »V. F. Maj 1912», Iduns exp.

GODA HEM ELLER PENSIONAT på landet som för sommaren eller längre tid önska mottaga inackorderer torde snarast anmäla sig å Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, 1 tr. ö. g., Sthlm. Etabl. 1887.

JUNGES Mädchen, das deutsch lernen will, findet gegen Pension freundliche Aufnahme auf Gut Nähe Stralsund, wo die Frau Schwedin. Antwort erb. an Iduns Exp. »P. S.»

UNG bildad flicka söker för erhållande af kompetens till inträde i skolkökskurs ett års praktik i större landhushåll. Villig att betala ca 25 kr. pr måned. Ref. erhålles och önskas. Svar till »Juli 1912», Iduns exp.

TRE UNGA FLICKOR få på den vackra Kolmården genomgå hushållskurs för skicklig, från Rimforsas utexaminerad läroarinna. Härlig luft, salta bad. 65 kronor pr måned. Svar före 10 maj till »X.», Kolmården.

I NORRA SKÅNE, skogrik trakt vid sjö, kunna tre à fyra skolgossar få god inackordering. Ferialäsning kan erhållas. Moderig omvärdnad utlofvas. Bildadt hem, godt bord. Dessutom kunna 4 större flickor erhålla inackordering. Tillfälle att lära husliga sysslor finnes. Tid: 15 juni-15 aug. Pris: 75 kr. pr måned. Svar till »Sommaren 1912», Postbox 10, Kristianstad.

På FlemmaGård högt och sundt samt synnerligen naturskönt belägen vid Roxens norra strand, mottages under sommaren en eller par pensionärer hvilka äro i behof af hvilas samt gymnastisk behandling. Ref. lämnas. Närmare meddelar Dir. H. Schulman, Flemma gård pr Wreta Kloster.

Under sommarlofet mottagas några väluppfostr. skolgossar i naturskön prästgård å landet, ej långt fr. Vättern. Tillfälle till »uppläsning», Piano, rikstel., kamrater. Bästa ref. Svar till »Frisk bygd», Iduns exp.

Ribbingebäcks Pensionat och Kvilohem rekommenderas. Högst läge i löf- och barrskog. Ljusa, tysta och trefliga rum. Värma bad. Godt bord. Moderata priser. Förfrågningar besvaras Uppsala. Rikst. 672. Osterunda 7, ö. Enköping.

Pensionat — Hushållsskola mottagar pensionärer o. hushållselever. Glad hem, ungdom, piano, lawntennis. Begär prospekt. Goda ref. Adress »Officersdotter», Karlsro, Ljungby (Småland).

Uppsala Enskilda Läroverk och Privatgymnasium.

Samskola med förber. klasser, 6-klassig realskola och 3-årigt gymnasium, samt för flickor, som ej vilja afläggas examen. Klass 7 och 8 med normalskolekompetens och (fr. hösten 1912) en seminarielklass med uppgift att utbildas unga kvinnor för hem och familj och särskildt att göra dem skickliga att sköta, handleda och undervisa yngre barn i hem, kindergården och småskola. Realskole- och studentexamen vid läroverket. I gymnasiets 1:sta ring vinna inträde utan tentamen, de som aflagt realskoleexamen med godkända betyg. De, som anmäla sig före den 20 maj, få tentera vid vårterminens slut helt eller delvis, eljest i höst.

Josef Liljeblad. Carola Eneroth.
Lektioner i Linnésömnad,
(äfven Blusar, Barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling. — Hvarje elev disponerar en symaskin. Stockholm: Sibyllegatan 36, 4 tr. (hörnet af Karlavägen). Riks 35 30. Allm. 210 04. Malmö: Fersens väg 2, 3 tr. (hörnet af Regementsgatan). Riks 44 90, event. 40 88.

Karin Egnér. Eva Egnér.
Lidingö Privatsanatorium.
1:a klass, för konvalescenter och sjuka.
Från och med 1 maj afsevärdt nedsatta priser.
Enskildt rum pr dag 6-8 kr.; pr måned 175-225 kr. Halfenschildt rum pr dag 4.50-5.50; pr måned 125-150 kr. Sigrid Gustafson, Innehafvarinna.
Postadr. Lidingö. R. T. Lidingsö 244 A. A. T. Lidingsö 194.
Referenser: Professor Wærn och doktorerna Buhre, Grönstedt och Israel Holmgren.

I BARNAVÅRD

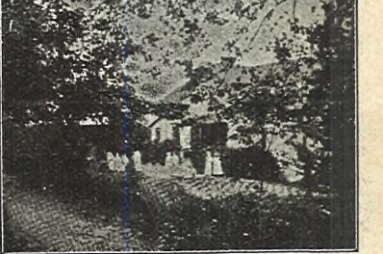
meddelas prakt. och teoret. undervisning i Fackskolans barnhem, Uppsala. Kurser på 1-2-3 mån. fr. o. m. 1 Juni. Anmälan ju förr ju hellre till Fackskolan f. husl. ekonomi. Program på begäran gratis och franko.

Kurs i Landthushåll.

Husdjurskötsel, Mjölkhushållning, Matlagning och Tvätt å Fackskolans landtård, Brögård, Juni-Aug.
Anmälan till Fackskolan f. huslig ekonomi, Uppsala. Program på begäran gratis o. franko.

Begär **Flensburgs** Fjäder & Dun kontrollerade
i plomberade påsar. De utgöra säkerheten för hygieniskt förarbetad, ångkokt, reffvarar: arsenikfritt. Finnes hos handlande i Plomb o. garantiseid. Äro märkta Flensburgs Fjäderenseri. Malmö. 24.

Nyttig reklam.
För att gifva en hvar husmoder direkt anledning att försöka det omtyckta Idokaffet lämnas tillsvärdare som reklam i prima tesked gratis till hvarje 1/2 kg. paket å 60 öre. Växtkaffet IDO är nutidens bästa ersättning för det skadliga och orimligt dyra bönkaffet. Användes enbart eller blandadt med vanlig kaffe. Anbefalles af framstående läkare. Kontrollant 1:ste Stadsläkaren Doktor Fornmark. Begär profpakat med sked hos närmaste handlande.
Svenska Kaffe-Industri A.-B., Malmö.

Husmodersskolan Insjön (Dalarne) börjar ny kurs 1 juni. Prosp. på beg.

Nervsjukhemmet "Hvilan",

Underås, Göteborg, mottagar patienter (äfven svårare fall), första klassens sjukhem, pris pr dag från kr. 4 till 8:50, läkareavdet inberäknadt. Ansökningar ställas till anstaltens läkare d:r B. Rodhe under adr. som ofvan. Kroniska sjuka mottagas. Priset efter öfverenskommelse.

Ett enastående tillfälle! För att göra min affär och mina billiga priser kända sänder jag fraktfritt vid beloppets insändande i förskott 3 fl. AKTA FRANSK PARFYM så länge förräddt räcker för endast 3 kr. Passa på detta enastående tillfälle och skrif i dag till Axel Sundströms Efterkrafaffär Afd. II, Stockholm.

Det bästa läkemedlet är
NISSENS
ÄKTA BRÖSTKARAMELLER
Enda tillverkare A.-B. Nissens Manu-
facturing, Norrköping.

Joh. Lundström & C:o A.-B.
KUNGL. HOPFLEVERANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER
RIKS. 4 27 Skeppsbron 18 22 88
22 20 Strandvägen 17 60 19
20 12 Norr Mälarstrand 22 61 98
74 47 Söder Mälarstrand 30 60 ALLM.

NORDISKA FÖRLAGET slår sitt eget rekord!
Utländska och SVENSKA författare i
10-öres-volymer
OMSLAGSBILDER I TREFÄRGSTRYCK. ELEGANT UTSTYRSEL.
En bok kostar ej mer än ett vykort.

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

EUCALYP
återger friskt och blekt här sin ursprungliga färg i hvilken
nyance som helst. Garanterad uskadlig. Attest häär är ut-
färdad af Herr Dr: Carl Setterberg, Komiska Kontrollbyrån,
Stockholm.
Pris pr flaska å 125 gr. 3 kr.
Fås i alla välsorterade Parfym- o. Materialaffärer. På platser
där Eucalyp ännu icke finnes till salu hänvänder man sig till
Company Sydneys Agentur, Bruksgatan, Malmö.

Då Nordiska Förlaget för något mer
än ett år sedan började sin verksamhet
väckte dess billiga böcker på grund av
gott litteraturval, stort omfång och
gedigen utstyrelse (förstklassigt tryck
på prima träfritt papper) allmänt er-
kännande över hela riket.
25-öres-boken, som den fick heta,
blev i ett slag populär.
Nordiska Förlaget var pionären och
ensam utgivare av världens billigaste
böcker — så betecknades de då av
sakkunniga här hemma och detta om-
döme har sedermera bekräftats av ex-
perter i Tyskland, Frankrike, England
och Amerika. Bockerna visade sig
också fylla ett verkligt behov, ty de
rönte från första dagen en mycket
livlig efterfrågan.
Detta kunde naturligtvis ej få fortgå.
En del äldre förlag ansåg Nordiska
Förlaget som en obehörig inktraktör på
sina härdvunna privilegier och — vil-
ket ännu torde leva friskt i var mans
minne — gjorde allt för att söka för-
kväva en sådan osund rörelse, som
skaffade folket den nyaste utländska
litteraturen och den erkända äldre i
förstklassig utstyrelse till en tiondedel
av dittills gängse pris.
Andra åter hava genom liknande for-
mat och ett skenbart lika yttre sökt
slå mynt av den popularitet Nordiska
Förlagets 25-öres-böcker åtnjota.

1912) har föranlett Nordiska Förlaget
att även börja utgivandet av böcker
på trähaltigt papper och i mindre om-
fång — dock så stort att det i många
fall överskrider vad en del av de andra
förlagens 25-öres-böcker bjudit på. Men
en sådan bok kan med någon förändring
av formatet säljas för 10 öre och
dessa pris har förlaget även bestämt
för den nya serien, vadan den sålunda
både till format och pris skiljer sig
från andra förlags trähaltiga böcker.
Nordiska Förlaget intar alltså även
här en särställning.

10-öres volymerna utkomma med 1
å 2 volymer i veckan och finnas till
salu i varje välordnad bok-, pappers-
och cigarrhandel.
Denna nya serie utgives även i en
praktfulla tryckt på extra tjockt trä-
fritt papper och inbunden i elegant mjukt
band med ryggtitel i guldpresning (18
kar.) å 50 öre pr volym.

Dessa böcker äro så billiga och upptaga
så stort utrymme att förlaget ej kan föra
dem i lager. De tryckas därför endast
i så stor upplaga, som kan säljas inom åtta
dagar. Var och en bör därför, även om
han för tillfället ej har tid att läsa arbetet,
anse det som en plikt mot sig själv att
försöka sig om ett exemplar av varje nr,
vilket sker enklast genom att subscribera i
närmaste bokhandel eller hos någon av för-
lagets agenter eller kommissionärer.

Subskriptionen är f. ö. ej bindande,
den kan uppsägas en vecka i förväg.

En bok kostar ej mer än ett vykort.
10 böcker — för 1 krona.

Bland de arbeten som närmast äro att
förvänta i 10-öres-serien må nämnas:
Pappa Rebolloed ... Johan Nordling
Det gamla luthuset ... Ernst Lundquist
Den bergtagne ... Kristofer Janson
Gamla herrgården ... Fredrik Nycander
Dikter ... Nino Runeberg
Bortom storskogen Valdemar Lindholm
Brittsommar ... Anna Lisa Andersson
Fyrväpplingen ... Nanna Wallensteen
Pastorns Åke ... Ernst Westerberg
Klara Ring ... Fredrik Villier
Ett lyckoskott ... E. Werner
Lilian Moris ... Henryk Sienkiewicz
Miss Mignon ... J. S. Winter
Klostertäta ... E. Marlett
Trollvattnet ... Nataly v. Eschstruth
Rivalen ... Ouida
Ädelt blod ... Ernst v. Wildenbruch

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begår prospekt! Stockholm.
Mästorsamuelsgatan 70.

Almedahls Försäljnings-Magasin,
Kungsgatan 55, Göteborg.
Levererar fullständiga Linneuppsättningar för bosättningar och brud-
utstyrselar. Se vidare vår annons i Iduns Modellkatalog

Med. Dr: E. Kleens
(ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgym-
nastik (för damer) börjar den 1 okt. kl.
10 f. m. Nr: 37 Mästorsamuelsgatan,
2 tr. upp. Prospekt begäres städe und-
er adress Saltsjöbaden.

Generande hårväxt
aflygsnas med Fru Fr. Wendrichs hårborttagningsmedel "Pate Epilatoire". Enda
oskadliga medlet till egen behandling. Erhålles för 5 kr. och försändes i
Sverige endast från Fr Wendrichs filialklinik, Norra Vallgatan 28, Malmö.
Fru Wendrichs "Crème d'Orient" och E. Wolstrups Badvatten till hår och
hud erhålles i Stockholm endast i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmtorgsg.
5 och i Malmö Norra Vallg. 28.

Professor Cederschiöld
behandlar med egna massagemetoder:
Mag-, Tarm- (t. ex. långvarig förstopp-
ning), Reumatiska- och Nervåkomor
m. m. Näs-svalgkatarr lokalt med in-
strument smärtfritt. Grefturegatan 22,
Stockholm.

MOMENTAN. Bästa färg-
medel för
hår och skägg. Är för hälsan oskad-
ligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej
vid tvättning. Pris 5 kr. pr sat.
Ziwertz Ektr., Göteborg,
Återförsäljare rabatt.

Javana Lelu
det bästa medel för erhållande af långa
ögonfransar och tjocka ögonbryn. Pris
6 kr.
Franska Parfymmagasinet,
21 Drottningg. 21, Sthlm. Hofleverant.

Oatine-Crème är
det förnämsta
medlet att skydda hu-
den för köldens skad-
liga inverkan. Denna
kraftiga snöhvita na-
turprodukt-extrakt af
ren hafre renar porer-
na, läker huden o. hyn
blir vacker o. klar. —
Äkta endast i hvt burk
med grönt lock The
Oatine Co., London.
Oatine-Crème säljes efter tullförhöjnin-
gen till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-
tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öf-
verallt o. hos A. W. Nording, Biblioteks-
gatan 11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för
Sjuk- o. Hälso-
vårdsartiklar.
Dambindor 95 öre pr puss.,
med lifband 1.25. Stöckade
från 5 kr. pr puss. Sprutor,
Skölkannor, Bräckband,
Nappar o. Bindor. Lands-
ortsorder exp. omgående.
Rekv. från 5 kr fraktfritt. Odengatan
39, Stockholm.

Crème Idéale,
(Majorskan Edmann, Varberg.)
är den mest utsökta af alla hudcremer.
Den gör hyn slät och vacker samt
skyddar mot vårsolens skadliga inver-
kan. Passar för alla åldrar. Förnämsta
Parfymaffärer.

Stortvätt kan undan-
göras på en förmiddag
med Castoriatvål. Ingen borstning eller
gnidning. Absolut fri från skadliga
ämnen. Kläderna hålla dubbelt så länge.
4 tvålar för kr. 1:30. Kölnierlagret, 24
Smålandsrät., Sthlm. Prospekt franko.

Tionde häftet
af "Moster Emmas" väfbok, antika,
lättvädda mönster i fyra skäft (äfvén
användbara till broderi) för mattor,
gardiner, möbiltyger, bonader m. m.
Erh. mot 1 kr. 85 öre i postanv. från
Moster Emma, Kneippbaden

CARLSSON & AKTA
TALLBÄRSOLJE-
KARAMELLER
Tillverkade af vår prisbelönta
ÄKTA TALLBÄRSOLJE och prin-
ma socker. Finnes att tillgå å
alla apotek samt i de flesta
affärer.
APOTEKARIE ALF CARLSSON
TALLBÄRSOLJEFABRIK
JÖNHÖPING - SVEDE

Fröbel-Institutet i Norrköping.
omfattar följande kurser för unga flickor:
A. Utbildning för kindergården. B. Utbildning för uppfostrarinne-
kallet i hemmet eller förberedelse för barnavårdsarbetet i allmänhet. C.
Kurs i spåda barns vård. Ansökningar till kurs A och B böra insändas
till undertecknade, helst före den 1 juni. Närmare upplysningar genom
prospekt.
Ellen och Maria Moberg.

Det nyaste!
Flät-Turban
Turbanett
Moderne Hårarbeten
af naturl. hår i alla
färger
2 storlekar Kr. 500, 300
Större o. mindre
Kr. 400, 500
15 lockar
alla färger i naturl. hår
Lock Coiffure
Turban Coiffure
Märke
"Idéal"
Extra prima
kvalité
Finaste hår
lent och
vackert
55 cm. lång
Kr. 2000
Engelska
Ullcrépe
öfverdragen
med Mohair
samt härnät
pr mtr
Kr. 180
Härvalkar
i längder
Crépe öfver-
dragen med
naturl. hår
samt härnät
pr mtr
Kr. 200
Öfverklädd m. delvis
konstgjordt och na-
turl. småhår. Kr. 125
m. lätt öfverkammat
vågformadt naturhår.
Alla färger. Kr. 600
Vid rekvisition torde färgprof insändas.
Till landsorten mot postförskott + porto.
Varuhuset VOLLMERS-MEETHS, Göteborg.

Allt detta har slutligen resulterat uti
att marknaden nu är öfversvämmad av
25-öres-böcker från en massa olika för-
lag, det ena underbjudande det andra
i kvalitet, omfång och utstyrelse.
Alla dessa nu utkommande 25-öres-
böcker hava nämligen endast det ge-
mensamt med den ursprungliga 25-
öres-boken att priset är detsamma.
Ingen av dem har samma omfång som
Nordiska Förlagets volymer, vilka i ge-
nomsnitt uppgått till c:a 190 sidor —
en av dessa förlags volymer kunde i
många fall ha uppdelats på två å tre av
de andra förlagens — och ingen enda
av dem är tryckt på träfritt papper
utan samtliga på trähaltigt.
Detta sakförhållande ävensom det att
Nick Carter åter börjat sticka upp
huvudet (se Dagens Nyheter den 28
februari och Aftonbladet den 14 april)

Blommor från Mälardalen.
Insänd nu eller hvilken årstid som
helst till Träskolan, Enköping, 1 krona
eller mera i frimärken eller postan-
visning, så erhålles omg. en kartong
friska blommor och grönt. Passande till
namns- och födelsedagar. Gifvarens vi-
sitkort kan biläggas.

Ett försök skall visa Edor att
baljnitarna hjälpa mot gissnande
träbäljor. Pr ask å 100 st. 1 kr. Skrif
genast till S. A. W. Sundelin, Göteborg

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER
Rikhaltiga variationer. Begår pris.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Mästorsamuelsga-
tan 38, STOCKHOLM.

Det modernaste och
elegantaste i tyger af
hög kvalitet represen-
teras af märket
"WELLWOVEN"
Genom att specialiseras å ett
fåtal märken står fabrikket öpp-
nadt i fråga om såväl utförande,
styrka, kvalitet som pris. Till-
handahållas af de flesta första
klass klädesaffärer, samt engos-
sister inom landet i Cheviot,
Foulé, Engelsk Se-ge, Croisé i de
alltid tilltalande och klädsamma
färgerna djupsvart, högblått och
modernt grått.
Begår alltid fabrikket "Well-
woven" hvilket innebär en ga-
ranti å högsta kvalitet.
En varas goda beskaiffonhet
ihågkommes långt efter sedan
priset fallit i glömska.

Med detta nummer
följa gratisbilagorna Iduns
Hjälpreda och Iduns
Mode- och Handarbetstidning.